

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδ. φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσιαι — Τὴν προηγ. φύλλον λ. 30 — Γραφ. τῆς Διοικήσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6.

11 Ἰουλίου 1876

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

Ἐγεννήθην ἐν Βοστώνῃ, καὶ ὀφείλω τὰ πρῶτα τῆς παιδείας μου μαθήματα εἰς τὰ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἄμισθα γραμματικὰ λεγόμενα σχολεῖα. Ὅθεν ἀφίνω εἰς τοὺς ἐκτελεστάς τῆς διαθήκης μου ἑκατὸν λίρας στερλίνας, τὰς ὁποίας οὗτοι, ἡ δ' ἐπιζῶν ἐξ αὐτῶν, θέλουν πληρώσει εἰς τοὺς κυβερνήτας ἢ διευθυντὰς τῶν εἰρημένων ἀμίσθων τῆς πατρίδος μου σχολείων, ἵνα τεθῶσι παρ' αὐτῶν, ἢ τῶν κατὰ καὶρὸν ἐπιμελητῶν ἢ διευθυντῶν αὐτῶν, εἰς τοκισμὸν διηνεκῇ. Διὰ τοῦ τόκου τῶν χρημάτων τούτων θέλω ν' ἀγοράζωνται ἀργυρὰ μετάλλια, τὰ ὁποῖα νὰ διανεμῶνται παρὰ τῶν διευθυντῶν ὡς ἀμοιβὰς εἰς τοὺς εὐδοκίμοιους μαθητὰς, καθ' ὃν καταλληλότερον τρόπον κανονίσωσιν οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως.

Καθ' ὃν καὶρὸν ἔτυχε νὰ ἐξασκῶ διάφορα ἐν τῷ βίῳ μου ἐπαγγέλματα, ὡς χαρτοπώλης, τυπογράφος καὶ ταχυδρομικὸς ἐπιστάτης, ἔμεινε νὰ μοὶ χρεωστῶνται πολλὰ μικρὰ ποσότητες ἐκ διαφόρων τυπώσεων, πωλήσεων χάρτου καὶ βιβλίων, ταχυδρομικῶν καὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων. Τὰ ποσὰ ταῦτα δὲν εἶχα προφθάσει νὰ τὰ εἰσπράξω, ὅτε, κατὰ τὸ 1757, ἀπεστάλην παρὰ τῆς Συνελεύσεως τῆς Πενσυλβανίας, ὡς πράκτωρ αὐτῆς, εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου νεώτεραι διαταχαὶ μ' ἐκράτησαν μέχρι τοῦ 1775. Κατὰ τὴν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐπιστροφὴν μου, μὲ κατέλαβαν ἀμέσως αἱ ἀσχολίαι τῆς Συνόδου· ἔπειτα, κατὰ τὸ 1776, ἀπεστάλην εἰς Γαλλίαν, ὅπου καὶ ἔμεινα ἐννέα ἔτη, καὶ δὲν ἐπέστρεψα εἰμὴ κατὰ τὸ 1785. Αἱ ἀνωτέρω λοιπὸν πιστώσεις, μὴ ζητηθεῖσαι παρ' ἐμοῦ καθ' ὅλον τὸ μακρὸν αὐτὸ διάστημα, ἔμειναν ὡς παραγεγραμμένοι, ἂν καὶ μοὶ χρεωστοῦνται νομίμως, μετενεχθεῖσαι εἰς τὸ μέγα βιβλίον τῶν δόσοληψιῶν μου ὑπὸ στοιχ. Ε. Ὅλα τὰ ποσὰ ταῦτα χαρίζω καὶ κληροδοτῶ εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Πενσυλβανίας, ἐλπίζων ὅτι ὅσοι τῶν ὀφειλετῶν μου, ἢ τῶν κληρονόμων τῶν, ἡδύναντο νὰ φέρωσιν ἐνστάσεις εἰς τὴν ἐξόφλησιν τοσούτου παλαιῶν χρεῶν, θέλουν ἤδη εὐαρεστηθῇ νὰ τὰ πληρώσωσι,

ΤΟΜΟΣ Β'—1876.

λόγῳ φιλάνθρωπίας καὶ συνδρομῆς, εἰς τοιοῦτο εὐεργετικὸν κατὰστημα. Ἡξέρω ὅτι τινὲς τῶν εἰσπράξεων εἶναι ἀκατόρθωτοι· πλὴν ἐλπίζω ὅτι θὰ κατορθωθῇ νὰ εἰσπραχθῇ ἀρκετὸν ποσόν. Πιθανὸν προσέτι εἶναι νὰ εὐρεθῶσι μερικοὶ αἵτινες εἶναι μὲν σημειωμένοι εἰς τὸ βιβλίον μου ὡς ὀφειλέται, ἔχουν δὲ ἄλλας κατ' ἐμοῦ ἀπαιτήσεις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, οἱ διοικηταὶ τοῦ εἰρημένου νοσοκομείου θέλουν ἐνεργῆσαι ὅλας τὰς δεούσας ἐκπτώσεις, καὶ πληρώσει μάλιστα τὴν διαφορὰν, ἐὰν τοῦτο ἀποδειχθῇ δίκαιον.

Παρετήρησα ὅτι, μετὰ τῶν τεχνιτῶν, οἱ καλοὶ μαθητευόμενοι γίνονται συνήθως καλοὶ πολῖται. Ἐγὼ αὐτὸς ὑπῆρξα μαθητευόμενος τῆς τυπογραφικῆς, ἐν τῇ πατρίδι μου, καὶ μετὰ ταῦτα, διὰ δανείων τινῶν δοθέντων μοι ὑπὸ δύο ἀγαθῶν μου φίλων, ἐγκατεστάθην ἐν Φιλαδελφείᾳ, καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀρχὴ τῆς τύχης μου καὶ τῆς τυχῶν ὠφελιμότητος τοῦ θίου μου. Ἐπιθυμῶ λοιπὸν νὰ πράξω τὸ καλὸν, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν μου, ἂν ᾖναι δυνατόν, συντελῶν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν πρόοδον νέων ἄλλων, δυναμένων νὰ ὠφελήσωσι τὴν πατρίδα των εἰς τὰς δύο ταύτας πόλεις· καὶ, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀφιερῶν δύο χιλιάδας λίρων, ἐκ τῶν ὁποίων δίδω τὸ ἥμισυ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Βοστώνης καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Φιλαδελφείας, παραγγέλλων νὰ χρησιμεύσωσιν ἀμφοτέρω τὰ ποσὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀνωτέρω δηλωθεῖσαν χρῆσιν.

Ἐὰν οἱ κάτοικοι τῆς Βοστώνης δεχθῶσι τὸ εἰρημένον ποσὸν τῶν χιλίων λίρων, θέλουν διαχειρισθῇ αὐτὸ διὰ πολιτῶν τῆς ἐκλογῆς των, συμπραττόντων μετὰ τῶν ἐφημερίων τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκκλησιῶν, ἐπισκοπικῆς, συνοδικῆς καὶ πρεσβυτερικῆς, τῆς πόλεως, δανείζοντες αὐτὸ, ἐπὶ τόκῳ πέντε τοῖς ἑκατὸν κατ' ἔτος, εἰς νέους τεχνίτας ἐγγάμους, ἡλικίας κατωτέρης τῶν εἰκοσιπέντε ἐτῶν, οἵτινες ἐμαθήτευσαν ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει, καὶ ἐξεπλήρωσαν τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς μαθητείας των, λαβόντες ἀποδεικτικὰ φιλοπανίας καὶ χρηστοθηίας, ὑπογεγραμμένα τοῦλάχιστον ὑπὸ δύο χρηστῶν πολιτῶν. Οἱ δύο οὗτοι πολῖται θέλουν συγχρόνως ἐγγυηθῇ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους ἐν τῇ λήξει τῆς προθεσμίας, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀπότρεξιν τῶν τόκων. Ὅλα τὰ τοιαῦτα ὁμολογᾷ

θέλουν διαλαμβάνει τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν εἰς ἰσπανικὰ δίστηλα, ἢ εἰς κυκλοφοροῦντα χρυσᾶ νομίσματα. Οἱ δὲ διευθυνταὶ θέλουν κρατεῖν ἐν ἡ πλείοτερα βιβλία, ἐν οἷς θέλουν ἐγγράφει τὰ δνόματα τῶν ζητούντων καὶ τῶν λαμβανόντων δάνεια, τὰ δνόματα τῶν ἐγγυητῶν, τὸ ποσὸν τοῦ δανείου, τὴν χρονολογίαν, καὶ οἰανδήποτε ἄλλην σημείωσιν ἀναγκαίαν εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς διαχειρίσεως. Ἐπειδὴ τὸ κεφάλαιον τοῦτο σκοπὸν ἔχει τὴν πρὸς ἐγκατάστασιν συνδρομὴν νέων τεχνιτῶν ἐγγάμων, τὰ εἰρημένα δάνεια θέλουν εἶσθαι ἀνάλογα πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν διευθυντῶν, προσδιοριζομένων ὡς ἀνωτάτου μὲν ὅρου τῶν ἐξήκοντα, ὡς κατωτάτου δὲ τῶν δεκαπέντε λιρῶν πρὸς ἕκαστον τεχνίτην. Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν αἰτούντων καὶ συμμορφουμένων πρὸς τὰ ἀνωτέρω ᾖ ἥναι τοιοῦτος ὥστε δὲν ἀρκεῖ τὸ διαθέσιμον ποσὸν εἰς τὸ νὰ δοθῇ εἰς ἕκαστον τὸ μέρος ὅπερ ἤθελε, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, κριθῇ εὐλογον, ἢ ἐλάττωσις θέλει γίνεσθαι κατ' ἀναλογίαν, καὶ εἰς τὸν τρόπον ὥστε νὰ μὴ μείνῃ οὐδὲς ἀβοήθητος.

Μικραὶ θὰ ᾖναι κατ' ἀρχὰς αἱ βοήθειαι αὐταὶ· ἐπειδὴ ὅμως τὸ κεφάλαιον θέλει αὐξάνει ἐκ τῆς προσθήκης τῶν τόκων, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι ὠφέλεια θὰ ᾖναι μεγαλύτερα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ὠφελῶνται διαδοχικῶς περισσότεροὶ νέοι τεχνῖται, καὶ νὰ εὐκολύνεται ἡ ἐπιστροφή τῶν δανείων, πᾶς ὀφειλέτης πρέπει νὰ υποχρεωθῇ νὰ πληρόνῃ, μετὰ τῶν ἐνιαυσίων τόκων, καὶ ἐν εἰκοστημύριον τοῦ κεφαλαίου, σχηματιζομένου οὕτω ποσοῦ ἀνωτέρου, πρὸς χορηγίαν νέων δανείων.

Ἐπειδὴ εὐτυχῶς πιστεύεται ὅτι θὰ εὐρίσκωνται πάντοτε ἐν Βοστώνῃ πολῖται ἐνάρετοι καὶ ἀγαθοεργοί, διατεθειμένοι νὰ ἀφιερῶσιν ἐν μέρος τοῦ καιροῦ των πρὸς ὄφελος τῆς νέας γενεᾶς, καὶ ἀναλάβωσι τὴν ἐποπτείαν καὶ διαχείρισιν τοῦ καθιδρύματος τούτου δωρεάν, ἐλπίζω ὅτι κἀνὲν μέρος τοῦ εἰρημένου ποσοῦ δὲν θὰ μείνῃ ἐπιπολὺ ἀργόν, οὔτε θ' ἀποτραπῇ εἰς ἄλλας χρήσεις, ἀλλὰ τὸν ἀντικεινὸν θὰ αὐξάνῃ πάντοτε διὰ τῶν τόκων.

Διαλογιζόμενος εἰς ποῖα ἀπρόοπτα περιστατικὰ αἱ υποθέσεις καὶ οἱ σκοποὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι υποκείμενοι ἐν διαστήματι τόσον μακροῦ χρόνου, στοχάζομαι ὅτι ἐφάνη ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον αἰσιόδοξος, φαντασθεὶς ὅτι αἱ παρούσαι διατάξεις μου, ἂν ἐπιχειρηθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν, μέλλουν νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἄνευ διακοπῆς, καὶ παραγάγωσι τὰ παρ' ἐμοῦ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα. Ἐλπίζω μολαταῦτα ὅτι, ἂν οἱ κάτοικοι τῶν δύο πόλεων δὲν κρίνωσι καλὸν νὰ προβῶσιν εἰς τὴν εἰρημένην ἐκτέλεσιν, θὰ θεωρήσωσι τοῦλάχιστον τὴν προσφορὰν τῆς παρούσης δωρεᾶς ὡς ἀποδείξιν τῆς καλῆς μου θελήσεως, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης μου, καὶ ὡς

μαρτύριον τῆς ἄκρας μου ἐπιθυμίας τοῦ νὰ φανῶ πρὸς αὐτὰς ὠφέλιμος καὶ μετὰ τὸν θάνατόν μου. Ἐπιθυμῶ ἐκ βάθους καρδίας νὰ δοκιμάσωσιν αὐφότεραι νὰ πραγματώσωσι τὸ σχέδιόν μου, διότι φρονῶ ὅτι, ἂν ἐγερθῶσιν ἀκολούθως δυσκολίαι οἰαιδήποτε, θὰ εὐρεθῶσι συγχρόνως καὶ τὰ μέσα τῆς ὑπερνικήσεως αὐτῶν, καὶ ὅτι τελευταῖον τὸ σχέδιόν μου τοῦτο δὲν θὰ θεωρηθῇ δυσεκτέλεστον. Ἐὰν ἡ μία ἐκ τῶν δύο εἰρημένων πόλεων δεχθῇ τὸ κληροδότημα μετὰ τῶν ἐκτεθειμένων ὅρων, ἢ δὲ ἑτέρα τὸ ἀποποιηθῇ, θέλησίς μου εἶναι νὰ παραχωρηθῇ τὸ ὅλον ποσὸν τῶν δισχίλιων λιρῶν εἰς ἐκείνην ἐκ τῶν δύο ἥτις θὰ τὸ δεχθῇ, καὶ οὕτω νὰ διατεθῇ καὶ διαχειρισθῇ τὸ ὅλον καθ' ὅν τρόπον ἐκτίθεται ἀνωτέρω δι' ἕκαστον ἡμῖς τοῦ εἰρημένου ποσοῦ. Ἐὰν δὲ καὶ αἱ δύο ἀποποιηθῶσι, τότε τὸ ποσὸν θὰ συναριθμηθῇ μετὰ τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς κληρονομίας μου, καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ὅλου θὰ κανονισθῇ διὰ τῶν ὅρων τῆς διαθήκης μου τῆς 17 Ἰουλίου 1788.

Ἐπιθυμῶ νὰ ἐνταφιασθῶ πλησίον τῆς συζύγου μου, ἂν ᾖναι δυνατόν, καὶ ὁ τάφος ἡμῶν νὰ καλυφθῇ διὰ μαρμάρου, λελαξευμένου ὑπὸ τοῦ Τσάμπερς, ἐξ ποδῶν μήκους καὶ τεσσάρων πλάτους, ἄνευ ἄλλου κοσμήματος, εἰμὴ μετὰ μικροῦ κύκλω θριγκοῦ, καὶ μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς·

BENIAMIN ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ

καὶ

ΔΕΒΟΡΑ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

17.

Ἐν Φιλαδελφείᾳ, τὴν 23 Ἰουνίου 1789.

Χαρίζω τὴν ἐξ ἀγριομηλέας ὠραίαν ῥάβδον μου, φέρουσαν ἐπὶ κεφαλῇς μῆλον ἐκ χρυσοῦ, φιλοτέχνως ἐξεργασμένον ὡς πῖλον ἐλευθερίας, εἰς τὸν φίλον μου, τὸν φίλον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸν στρατηγὸν Οὐάσσιγκτων. Ἄν ᾖτον σκῆπτρον, θὰ ᾖτον ἄξιον αὐτοῦ, καὶ καλῶς ἡρμοσμένον εἰς τὰς χεῖράς του. Ἡ ῥάβδος αὕτη εἶναι δῶρον πρὸς ἐμὲ ἀξιολόγου κυρίας, τῆς κυρίας Δὲ Φορβᾶχ, ἐπικλήρου δουκίσσης τῶν Δύω-Γεφυρῶν.¹ Στίχοι τινὲς, εἰς τὸ δῶρον τοῦτο ἀναφερόμενοι, πρέπει νὰ συνοδεύσωσι τὸ κληροδότημα.

Ἐν Φιλαδελφείᾳ, τὴν 23 Ἰουνίου 1789.

Σ.

Μαθὼν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος Α' τὸν θάνατον τοῦ ἐν τῇ Αὐλῇ αὐτοῦ περιωνύμου ζωγράφου Λεονάρδου Βίγκη, ἐγένετο περίλυπος· ὅθεν οἱ περὶ αὐτὸν αὐλικοὶ καὶ μεγιστάνες, θέλοντες νὰ παρηγορήσωσιν αὐτόν, τῷ ἔλεγον ὅτι δὲν ἀρμόζει νὰ θρηνῇ τὸν θάνατον ἀνδρὸς μικρᾶς καὶ ποταπῆς καταγωγῆς. Εὐγενεῖς

1. Οἱ δύο υἱοὶ τῆς δουκίσσης τῶν Δύω-Γεφυρῶν εἶχαν ἀγωνισθῇ, ὑπὸ τὸν Λαφαγέτην, ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ὀμοσπόνδων Πολιτειῶν.

καὶ πρίγκιπας, ἀπεκρίθη ὁ νουνεχὴς βασιλεὺς, δημιουργῶ καθ' ἐλάχιστην ὅσους καὶ ἂν θέλω, ἀλλ' ἄλλον Λεονάρδον Βίγκη μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ πλάσῃ, αὐτὸς μάλιστα ὅστις δὲν πλάσσει τοιοῦτους ἄνδρας συνεχῶς.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΕΥΔΟΚΙΑ

Ἐν τῇ μεγάλῃ πάλῃ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, τῇ ἀναπτυχθείσῃ ἰδίᾳ κατὰ τὸν Δ' ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα, τρεῖς ὑπῆρχον διάφοροι καὶ ἀλλήλοις ἀντιμέτωποι γινώμει· οἱ μὲν ἐπεθύμουν τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς γνώμης ταύτης ὁπαδοὶ ἦσαν πολλοὶ φίλοι τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὃν προσεξήρχεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς ὁ ἐπικληθεὶς Παράβατος· ἕτεροι δὲ τυφλῶς προσκεκολλημένοι πρὸς τὸν χριστιανισμόν ἐζήτουν τὴν παντελεῖ ἐξαφάνισιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλ' ἀμφοτέρων τῶν γνώμῶν τούτων οἱ ὁπαδοὶ ἀδύνατόν τι διανοοῦντο· διότι οὔτε ὁ Ἑλληνισμὸς ἦτο δύνατὸν ν' ἀναβιώσῃ ἀνθιστάμενος οὕτω πρὸς τὰς αἰωνίας τοῦ Ὑψίστου βουλᾶς, οὔτε ὁ χριστιανισμὸς ἄνευ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅστις συνετέλεσε πλείστον εἰς τὴν διάδοσιν αὐτοῦ. Ἀμφοτέρων τῶν γνώμῶν τούτων ἀποτυχουσὼν δὲν ἔμενε πλέον ἢ ἡ μέση ὁδὸς, ὁ ἁρμονικὸς δηλονότι συνδυασμὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὸν συνδυασμὸν τοῦτον καὶ τὴν ἄμεσον συμβίωσιν τῶν δύο τούτων στοιχείων παραδέχθησαν καὶ ἀνέπτυξαν λίαν ἐπιτυχῶς οἱ Βασιλεῖοι, οἱ Γρηγόριοι, οἱ Χρυσόστομοι, οἱ Συνέσιοι, οἱ μέγιστοι οὗτοι φωστῆρες τῆς τρισηλίου θεότητος, οἵτινες μεγίστους ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ παγίωσεως τῶν ὑπερφῶν αὐτοῦ δογμάτων κατέβαλον, κύριον μέλημα σχόντες τὴν ἡθικότητα τῆς κοινωνίας καὶ τὴν διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὰ πρόσω ὀρθοπορεῖαν αὐτῆς. Ὅτι δὲ τὰ ἔξοχα ταῦτα πνεύματα ἐπροστάτευσαν τὴν διάμεσον ταύτην γνώμην τρανῶς ἀποδείκνυσιν ὁ περίφημος ἐκεῖνος τοῦ μεγάλου Βασιλείου λόγος, ἡ πρὸς τοὺς νέους παραίνεσις, ἐν ᾗ ἐκτίθησιν ὁ μέγας τῆς Καισαρείας ἐσθάρχεις τίνα τῶν συγγραμμάτων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ὀφείλει πᾶς χριστιανὸς νὰ ἐκλέγῃ πρὸς ἡθικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς χριστιανικὴν διάπλασιν. Ἡ ἁρμονικὴ συμβίωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ παρήγαγε τὸν μεσαιωνικὸν καλούμενον Ἑλληνισμόν ἢ Βυζαντισμόν, ἡ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὁποίου τάσις ἀπὸ τοῦ Δ' ἀρχαίου αἰῶνος ἀνεπτύσσετο μέχρι τοῦ Θ'. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῶν πέντε αἰώνων ὁ Ἑλληνισμὸς ἐκαθαρίζετο ὁλονὸν διὰ τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, οἱ δὲ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, τούτου τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνε-

δείκνυντο προστάται. Τὴν πρὸς συνδύασιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ταύτην τάσιν ἀνεξωπύρῃσε καὶ ἡ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ἀνάβασις ἀθηναίας αὐτοκρατείας.

Ἡ αὐτοκράτειρα αὕτη εἶναι ἡ Εὐδοκία, μία τῶν μεγαλητέρων αὐτοκρατειρῶν τοῦ Βυζαντίου, ἐν τῶν ἐξοχωτέρων πνευμάτων τοῦ μεσαιῶνος, μία τῶν σπουδαιοτέρων μετὰ Χριστὸν φιλοσόφων. Καὶ μὴ θαυμάσῃ τις βλέπων τοιαύτην γυναῖκα ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει· ναὶ μὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ὑπῆρξαν καὶ ἄλλαι πολλὰ ὅμοιαι τῇ Εὐδοκίᾳ, ἀλλ' ὅμως ἡ Εὐδοκία δὲν εἶναι ἑκτακτόν τι φαινόμενον, ἔχει καὶ τὰς ὁμοίας τῆς. Ἐν τῇ εὐρείᾳ Βυζαντινῇ αὐτοκρατορίᾳ, ἥτις πάντοτε σχεδὸν εἶχε ν' ἀντιπαλαίῃ πρὸς τὰ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἢ ἐκ τῆς Ἀσίας προσερχόμενα εἴδη, καὶ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει συνεχῶς κατεταράσσετο εἴτε τῆς πτώσεως ἕνεκα τοῦ δεινῶς αὐτοκράτορος· εἴτε τῆς ἐμφανίσεως τῆς δεινῆς αἰρέσεως, αἱ γυναῖκες αὗται ἔλαβον σπουδαίαν θέσιν ὑπερασπίζουσαι πάντοτε σχεδὸν ἐπιτυχῶς τὰ συμφέροντα, τῶν ὁποίων ἐτίθεντο ἡ αὐτοβοῦλος ἀνεδείκνυντο προστάτριαι. Τοιαύτας γυναῖκας δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν Εὐδοξίαν τὴν σύζυγον τοῦ Ἀρκαδίου, Πουλχερίαν τὴν ἀδελφὴν Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, Ἀριάδνην τὴν θυγατέρα Λέοντος τοῦ Α', Θεοδώραν τὴν σύζυγον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὴν Ἀθηναίαν Εἰρήνην, σύζυγον Λέοντος τοῦ Δ', Θεοδώραν τὴν σύζυγον τοῦ Θεοφίλου, Ζωὴν τὴν τετάρτην σύζυγον Λέοντος τοῦ ΣΤ', Θεοφανῶ τὴν σύζυγον Ῥωμανοῦ τοῦ Β', Ζωὴν τὴν σύζυγον Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ, Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν τῆς προηγουμένης, Εὐδοκίαν τὴν μακρεμβολίτισσαν, σύζυγον Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένης, καὶ Ἀννὴν τὴν Κομνηνὴν, τὴν τοῦ Νικηφόρου Βρυεννίου σύζυγον. Πολλὰ δ' ἐξ αὐτῶν διεκρίθησαν καὶ ἐπὶ πολυμαθείᾳ, τὰ δὲ προϊόντα τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν ἀρίστην κατέχουσι θέσιν μετὰ τῶν προϊόντων τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας. Ἡ Ἰωαννῆς λ.χ. Εὐδοκίας τῆς μακρεμβολίτισσης, ἡ Ἀλεξιάς Ἀννης τῆς Κομνηνῆς καὶ ἄλλα ἄλλων ἔργα οὐκ ὀλίγον ἐπαινοῦνται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Μεταξὺ τῶν γυναικῶν τούτων διακρίνεται καὶ ἡ σύζυγος Θεοδοσίου τοῦ Β', ἡ Εὐδοκία. Ἡ Ἑλλάς, ἡ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν παραγωγὸς τοσούτων μεγάλων πνευμάτων, δὲν ἐστέρησε παντελῶς καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα· ἡ Εὐδοκία κατήγετο ἐξ Ἀθηνῶν. Ὡνομάζετο πρότερον Ἀθηναῖς καὶ ἦτο θυγάτηρ τοῦ σπουδαίου Πλατωνικοῦ φιλοσόφου Λεοντίου, ὃν τινὲς τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων Ἠράκλειον ἀποκαλοῦσιν. Ἔσχε δὲ καὶ δύο ἀδελφοὺς, τὸν Οὐαλεριανόν, ἡ κατὰ τινὰς Οὐαλέριον, καὶ τὸν Γενέσιον ἢ Γέσιον. Γεννηθεῖσα τῷ 394 καὶ ἀντράφεισα ἐν τῷ γάλακτι τῆς εἰδωλολατρείας, καθότι δὲν εἶχεν εἰσέτι καθ' ὁ-

λοκληρίαν αντικαταστήσει ὁ σαυρὸς τὴν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐλαίαν ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλάδος, ἔσχε διδασκάλους δύο ἐπισήμους φιλοσόφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸν Ὠρίωνα καὶ Ὑπερέχιον. Προικισθεῖσα ὑπὸ δώρων τῆς φύσεως ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν καὶ τυχοῦσα παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐλευθερίου ἀνατροφῆς, κατέστη τῶντι ἀνταξία τῶν ἐνδόξων αὐτῆς προγόνων. Ὁ Γάλλος ἱστορικὸς Poujoulat ἀξιολόγως πλέκει τὸν στέφανον αὐτῆς διὰ τῶν ἐξῆς κομψῶν φράσεων· «Ἡ Ἀθηναῖς ἐμεγαλύνθη ὡς ὠραῖον κρίνον ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν κήπων τοῦ Ἀκαδήμου, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Κηφισοῦ, ἔνθα ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐδίδασκε τὴν ῥητορικὴν. Ἡ μορφή αὐτῆς ἔφερεν ἐν ἀπάσῃ τῇ τελειότητι τὸν ἑλληνικὸν τύπον, παρεμφερὲς οὖσα πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους ἀνδριάντας οὓς ἐλάττειεν ἡ χεὶρ τοῦ Φειδίου. Εἶχε τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας λευκὰς ὥσπερ μάρμαρον λεῖον τῆς Πάρου καὶ τοῦ Πεντελικοῦ· οἱ δὲ μεγάλοι μέλανεσ αὐτῆς ὀφθαλμοί, οἱ πολυπληθεῖς θόστρυχοι τῆς κόμης αὐτῆς καταπίπτοντες περὶ τὸν λαίμῳ τῆς ἡῤῥαντος ἔτι μᾶλλον διὰ τοῦ ἐβενίνου αὐτῶν χρώματος τὴν λάμψιν τῆς χοιρῆς τοῦ προσώπου τῆς. Βάδισμα εὐτολμον καὶ ὑποκεχαρισμένον, στάσις βασιλική, εὐστροφον καὶ ἐλαφρὸν σῶμα, ἁρμονία γλυκεῖας φωνῆς, περικοσμοῦντα τὴν Ἀθηναῖδα, ἀνεκάλυπτον ἐν αὐτῇ προνομιοῦχον φύσιν ἐξεληθούσαν μὲν ἐκ ταπεινῆς καλύβης, ἀλλὰ ζῶσαν εἰς τὰ μεγαλείτερα ὕψη εἰς τὰ ὁποῖα δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια.» Ἡ διδασκαλία τῶν ῥηθέντων διδασκάλων ἀφ' ἑνὸς, ἡ σύντονος τοῦ πατρὸς αὐτῆς φροντίς πρὸς ἐμπρέπουσαν ἀνατροφὴν ἀφ' ἑτέρου, καὶ ἐξ ἄλλου ἡ φυσικὴ αὐτῆς πρὸς πᾶν ἀγαθὸν ῥοπή ἀνέδειξαν αὐτὴν βαλόνου φιλόσοφον, σπουδαίαν γραμματικὴν, εὐγλωττον ῥήτορα καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῦτοις ἀξιολογώτατην ποιήτριαν. Ἡ εὐφάνταστος αὐτῆς διάνοια, τείνουσα πάντοτε πρὸς τὴν ποίησιν, ἐνετράφη ἐν τοῖς ἀριστουργήμασι τῶν ἀρχαίων ποιητῶν διὸ καὶ καθημένη πολλάκις ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ ἐμπνεομένη ὑπὸ τῆς αὔρας τῆς ἐμπνευσάσης ἄλλοτε τοὺς θεσπεσίους τῆς ἀρχαιοῦς ποιεῖας, ἔψαλλε μετὰ μεγίστης ἡδύτητος ἡ καλλιθέλαδος αὕτη ἀηδὼν τὰ κατορθώματα τῶν ἡρώων τοῦ Ὀμήρου καὶ τοὺς θριάμβους τῶν ἀνδρείων προγόνων τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῶν Πλαταιῶν. Ἡ ἐξαισία αὐτῆς καλλονή, ἡ ἐπιμελελημένη ἀνατροφή καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῦτοις ἡ παιδεία καὶ ἡ μάθησις καθίσταν αὐτὴν ἀξίαν σύζυγον μεγάλου ἀνδρός. Καὶ πραγματικῶς ὁ Λεόντιος ἀπέθανε, καὶ ἀποθνήσκων ἀφῆκε διὰ διαθήκης εἰς μὲν τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ ἄπασαν τὴν περιουσίαν, τῇ δὲ Ἀθηναίδι ἑκατὸν μόνον χρυσὰ νομίσματα (1500 περίπου φράγκα), γράψας ἐν τῇ διαθήκῃ, ὅτι στηριζόμενος ἐπὶ τῶν φυσικῶν αὐτῆς χαρισμάτων, ἐνόμισεν ὅτι τοιαύτη κόρη δὲν

ἔχει ἀνάγκην πλειοτέρων χρημάτων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λεοντίου ἡ Ἀθηναῖς, μείνασα οὕτως ὀρφανή καὶ δυστυχῆς, παρεκάλει τοὺς δύο αὐτῆς ἀδελφοὺς ὅπως τῇ παραχωρήσωσι τὸ τρίτον τοῦλάχιστον τῆς περιουσίας, λέγουσα πρὸς τοὺς ἄλλους ὅτι· «Καὶ ὑμεῖς γινώσκετε πῶς διεκείμεν πρὸς τὸν κοινὸν ὑμῶν πατέρα καὶ οὐκ οἶδα διατί ἄπορον μὲ κατέλιπε μέλλων τελευτᾶν καὶ εὐπορίας τυχεῖν μετὰ τὴν αὐτοῦ νέκρωσιν οὐκ ἔχαρίσατό μοι.» Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδόλως συνετέλεσαν τὰ δάκρυα ταῦτα νὰ κάμψωσι λιθίνους καρδίας διὸ καὶ οὐ μόνον δὲν παρέσχον αὐτῇ τὸ ζητούμενον, ἀλλὰ καὶ ἀπεδίωξαν τῆς πατρικῆς στέγης. Ἡ Ἀθηναῖς, μείνασα οὕτως ἀνέστιος, κατέφυγεν εἰς τὴν ἐκ μητρὸς θεῖαν τῆς, ἥτις μετὰ τινα καιρὸν παραλαβούσα τὴν νεαρὰν κόρην ἔφερεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα ἐκθέσῃ τὰ παράπονα ἐνώπιον τοῦ αυτοκράτορος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐβασίλευεν ἐν Βυζαντίῳ Θεοδόσιος ὁ Β' ἡ μικρὸς, ὅστις τῷ 408 διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀρκάδιον· ἐπειδὴ ὁμοῦς ἦτο εἰσέτι ἀνῆλιξ, ἐπετροπεύετο ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Πουλχερίας, γυναικὸς σῶφρονος καὶ συνετῆς. Ἡ Ἀθηναῖς παρουσιάζεται ἐνώπιον τῆς Πουλχερίας καὶ ἐκτίθησι τὰς ἀδικίας τῶν ἀδελφῶν τῆς ἡ Πουλχερία ἰδοῦσα αὐτὴν ἐθαύμασε τὸ κάλλος καὶ τὴν εὐγλωττίαν, τὴν σύνεσιν καὶ κοσμιότητα δι' ὧν ἦτο πεποικισμένη ἡ ὀρφανή, καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεοδόσιος προϋτίθετο νὰ νυμφευθῇ παρουσιάζεται αὐτῇ καὶ λέγει· «Εὖρον νεωτέραν, καθαρὰν, εὐστοχον, λεπτοχαρῆκτρον, εὖριν, ἀσπροτάτην ὥσει χιών, μεγαλόφθαλμον, ὑποκεχαρισμένην, οὐλοξανθόκομον, σεμνόποδα, ἐλλόγιμον, ἑλλαδικὴν παρθένον.» Εἰς τοὺς λόγους τούτους πεισθεὶς ἔσπευσεν ἵνα ἴδῃ διὰ τίνος παραπετάσματος τὴν ἐν τῷ παρκακείμηνῳ θαλάμῳ καθημένην κόρην, καὶ τοσοῦτον κατεβέβηκεν ἐκ τῆς καλλονῆς τοῦ ὠραίου τούτου πλάσματος, ὥς ἀμέσως ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν νυμφευθῇ· ἐπειδὴ δὲ ἦτο εἰδωλολάτρις, ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀττικοῦ καὶ ὠνομάσθη Εὐδοκία· οἱ δὲ γάμοι ἐτελέσθησαν μετὰ μεγίστης πομπῆς τῇ 7 Ἰουνίου 421. Καὶ οὕτως ἡ ὀρφανὴ Εὐδοκία ἀνεδείχθη σύζυγος αυτοκράτορος, ὁ δὲ τίτλος τῆς Αὐγούστης ἐδόθη αὐτῇ ὅτε τῷ 423 ἐγέννησε θυγατέρα ὀνομασθεῖσαν Αἰκινίαν Εὐδοξίαν.

Αἱ τιμαὶ αὗται καὶ βασιλικαὶ δόξαι οὐδόλως ἴσχυον νὰ ἐξαλείψωσιν ἐκ τῆς νεαρᾶς συζύγου τὸν πρὸς τὰ γράμματα ἔρωτα· τὸ πρῶτον καὶ κυριώτερον ἔργον αὐτῆς ἦν ἡ τῶν γραμμάτων καλλιέργεια διὸ προσεκάλεσε περὶ αὐτὴν πλείστους πεπαιδευμένους περιβαλοῦσα αὐτοὺς διὰ μεγίστων τιμῶν, καὶ ἐμόρφωσεν, οὕτως εἰπεῖν, ἀκαδημίαν τινὰ ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾗ ἐνετράφα τὸ πνεῦμα τῆς θυγατρὸς τοῦ Λεοντίου. Ἀλλὰ τὰς μεγαλητέρας τιμὰς προσέφερε τῷ αὐλικῷ Πικυλίνῳ, ὅστις μάλιστα ἦν καὶ παράνυμφος τοῦ

αυτοκρατορικοῦ ζεύγους, ἀναδείξασα αὐτὸν μάγιστρον, καὶ τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως Κύρῳ, διότι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἦσαν ἐγκρατεῖς τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, πάντες δὲ οἱ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ προσφιλέστεροι τῇ Εὐδοκίᾳ.

Δεύτερον μέλημα αὐτῆς, ἅμα ἀναβάσης τὸν θρόνον, ἦν ἡ πρόσκλησις τῶν ἀδελφῶν τῆς εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἡ εἰς μεγάλα ἀξιώματα ἀνύψωσις αὐτῶν· διότι οὗτοι μαθόντες τὴν τοιαύτην αἰφνιδίαν ὑψωσιν αὐτῆς ἐκρύβησαν· ἀλλ' αὕτη κατῴρωσε νὰ ἀνακλύψῃ αὐτοὺς καὶ νὰ φέρῃ ἐνώπιόν τῆς. Ἰδόντες οὗτοι τὴν πρότερον διωκομένην ἀδελφὴν τὴν κατέχουσιν τὸ ὕπατον τῶν ἀξιωματῶν, καθημένην ἐπὶ τοῦ αυτοκρατορικοῦ θρόνου κρατοῦσαν τὸ χρυσοῦν σκήπτρον καὶ ἐφευμένην διὰ βασιλικῷ σέμματος, ἔμεινον ἐκθαμβοὶ καὶ τρέμοντες ἐκ τοῦ φόβου μὴ ἡ Εὐδοκία ἐκδικήσῃ τὴν προτέραν ἀπάνθρωπον διαγωγὴν τῶν. Ἡ συνέντευξις τῶν τριῶν ἀδελφῶν ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην ἐκάστου τὴν σκηνὴν ἐκείνην τῆς Π. Διαθήκης τὴν μεταξὺ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ λαβοῦσαν χώραν. Ἡ Εὐδοκία, ἀτενίσασα πρὸς τοὺς ἀδελφούς τῆς ἐδάκρυσε καὶ ἀνεφώνησε: «Εἰμὶ Ἀθηναῖς ἡ ἀδελφὴ ὑμῶν. Προσεγγίσατε, ἐναγκαλίσθητε τὴν ὑμετέραν ἀδελφὴν.» Ἀκούσαντες οὗτοι τοὺς λόγους τούτους ἐθαύμασαν ἀληθῶς διότι περιέμενον ἐκδίκησιν, ἡ δὲ Εὐδοκία λύουσα τὴν ἀπορίαν αὐτῶν, λέγει: «Εἰ μὴ ὑμεῖς κακῶς ἐχρήσασθέ μοι οὐκ ἂν ἠναγκαζόμην ἔλθειν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ βασιλεῦσαι. Τὴν οὖν ἐκ τῆς γεννήσεώς μου βασιλείαν ὑμεῖς ἐχαρίσασθε, ἡ γὰρ ἐμὴ ἀγαθὴ τύχη ὑμᾶς ἀπειθεῖς ἐποίησε καὶ οὐχ ἡ ὑμετέρα πρὸς ἐμὲ γνώμη.» Λόγοι καταδεικνύοντες τὸν ἀληθῶς φιλόσοφον χαρακτῆρα τῆς γυναικός· δὲν ἐξεδίκηθη τὴν ἀγνώμονα διαγωγὴν τῶν ἀδελφῶν τῆς, ἀλλ' ὡς πιστὴ τοῦ Χριστοῦ ὁπαδὸς τὸν μὲν Οὐαλεριανὸν μάγιστρον ἀνέδειξε, τὸν δὲ Γενέσιον ἐπαρχον Ἰλλυριῶν διώρισεν. Ὁ ἱστορικὸς Γεώργιος Κωδινὸς ἀναφέρει ὅτι συνήλθον τῇ Εὐδοκίᾳ ἐξ Ἀθηῶν ἑπτὰ φιλόσοφοι, οἱ ἐξῆς: Κράνος, Πέλωψ, Κάρος, Ἀπελλῆς, Συλβανὸς, Κύρβας καὶ Νερούας, ἐξ ὧν ὁ Κράνος καὶ λογιστὴς τῆς Ἀθηναίων φιλοσοφίας ἐλέγετο. Ἀλλ' ὁ ἀνώνυμος συγγραφεὺς τῶν *συντόμων χρονικῶν παραστάσεων* ἀναφέρει ὅτι «οἱ αὐτάδελφοι (τῆς Εὐδοκίας) τὸ ξένον τῆς συγγόνου ἀκηκοότες εὐτύχημα ἀπελθεῖν συνεπειρῶντο σὺν φιλοσόφοις ζ' καὶ τῇ τύχῃ ἐξ εὐτυχίας ἐδεήθησαν ἐλασθῆναι.»

Τῷ 438 μετέβη ἡ Εὐδοκία εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων ἐκπληροῦσα εὐχὴν, ἐκείθεν δ' ἐπιστρέφουσα μετὰ ἐν ἔτος μετήνευκε τὰ ἱερὰ ὁσπᾶ τὸν πρωτομάρτυρον Στεφάνον, καθὰ ἀναφέρουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἱστορικῶν καὶ ὁ Μαρκελλίνος. Ἐπιστρέφουσα ἐξ Ἱεροσολύμων διήλθε διὰ τῆς Ἀντιοχείας· ἡ Εὐδο-

κία ἐπισκεφθεῖσα τὴν Ἀντιόχειαν εἰσῆλθε μεγαλοπρεπῶς εἰς τὴν πόλιν, τυχούσα ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς· κατ' ἀρχὰς διηυθύνθη εἰς τὸ βουλευτήριον, ἐνθα καθημένη ἐπὶ χρυσοῦ διφφρου ἐξεφώνησε λόγον ἐγκωμιστικὸν μεγάλως καταθέλλαντα τὸ ἄπειρον τῶν ἀκροατῶν πλῆθος. «Εἰμαι εὐτυχὴς, ἀνέκραξε περατοῦσα τὸν λόγον, εὐρισκομένη ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν· ἡ καταγωγὴ μου εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ ὑμετέρᾳ· τὸ αὐτὸ αἶμα ῥέει εἰς τὰς φλέβας ἡμῶν· οἱ πατέρες ὑμῶν ἐξηλθον ἐκ τῶν προσφιλῶν ἀκτῶν, ἐν αἷς εἶδον τὸ πρόγοντον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας· εἴμεθα τέκνα τῆς αὐτῆς πατρὶδος. Πατρὶς τῆς καρδίας μου, οὐδέποτε θέλω σὲ λησμονήσει». Ἐκ τούτου τοῦ λόγου καὶ τῶν δωρεῶν, ἃς προσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς ναῶν καὶ ἄλλων ἀγαθοεργῶν καταστημάτων ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Συρίας, τοσοῦτον ὑψαριστήθησαν οἱ Ἀντιοχεῖς, ὥς ἐστησαν πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἀνδριάντα ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καθὰ λέγει ὁ Εὐάγριος: «Καὶ εἰκόνη ἐκ χαλκοῦ τεχνικῶς ἡσκημένη παῖδες Ἀντιοχείων αὐτὴν τετιμήκασιν, ἡ καὶ μέχρις ἡμῶν σώζεται».

Ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἀνεφέραμεν εἰδομεν ὅτι ἡ Εὐδοκία, καίτοι ἀναδειχθεῖσα Αὐγούστα, οὐδόλως ἀνέμιχθη εἰς τὰ πολιτικὰ ἀπὸ τοῦ 443 ὅμως ἄρχεται εἰς ταῦτα ἀναμιγνυομένη. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ περὶ τούτου, εἰπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ συζύγου τῆς Θεοδοσίας.

Ὁ Θεοδόσιος ἦτο ἀνὴρ λίαν ἀνάξιος τῆς αυτοκρατορικῆς ἑδρας· καθότι ἀντὶ ν' ἀσχολῇται περὶ τὰ δημόσια, κατεγίνετο τὴν ἡμέραν μὲν περὶ τὴν θήραν, τὸ δὲ ἑσπέρας περὶ τὴν ζωγραφικὴν καὶ καλλιγραφίαν, διὸ καὶ καλλιγράφος ἐπωνομάσθη. Τοιοῦτος αὐτοκράτωρ ἔπεται ὅτι περιεσχίζετο ὑπὸ τῶν τὰ πάντα ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐτῇ κρατούντων εὐνούχων, ὅποιοι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἦσαν ὁ Καλαπόδιος, ὁ Λαῦσος καὶ ὁ Χρυσάνθιος ἢ Χρυσάφιος, ὅςτις ἰδίᾳ τὰ πάντα διεχειρίζετο κατὰ τὸ δοκοῦν, ἄγων καὶ φέρων τὸν αὐτοκράτορα· ὁ κυριώτερος ὅμως σκοπὸς τοῦ Χρυσάφου ἦτο νὰ κατορθώσῃ ν' ἀπομακρύνῃ τῶν πολιτικῶν τὴν Πουλχερίαν· τὸ ἀπεφάσισε καὶ τὸ κατῴρωσε. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνεφάνη εἰς τὸ μέσον ἡ αἵρεσις τοῦ Εὐτυχοῦς, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἐδογματίζεν ὅτι κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐνανθρώπησιν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀπερροφήθη ὑπὸ τῆς θείας καὶ οὕτω διέκρινεν ἐν αὐτῇ μίαν, τὴν θεῖαν. Ὁ Εὐτυχὴς ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν σκοποῦ αὐτοῦ προσεκολλήθη τῷ Χρυσάφῳ, ὅστις κατέπεισεν αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα ὅπως ἐπιτρέψῃ τῷ Διοσκουρῷ Ἀλεξανδρείας, ὁμόφρονι τοῦ Εὐτυχοῦς, ἵνα συγκαλέσῃ σύνοδον παρόντος καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανοῦ, ἃς οὐκ ὑπερασπιστοῦ τῆς ὀρθοδόξιας, ὥπως βασανίσῃ τὴν τοῦ Εὐτυχοῦς δοξασίαν. Ἡ σύνοδος προσεκλήθη τῷ 449, ἀλλ' ὁ Διοσκουρὸς ἔ-

χων φίλον τὸν Χρυσάφριον ἔφερον ἐνόπλους στρατιώτας ἐν τῇ συνόδῳ ἵνα ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει υπερασπίσωσι τὸν Διόσκουρον καὶ τοὺς ὁπαδούς του. Ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο ἄλλως νὰ ὑπερισχύσωσιν οἱ Εὐτυχιανοὶ, ἐξύλισαν τὸν δυστυχῆ Φλαβιανὸν καὶ καθὰ λέγει ὁ Ζωναρᾶς, «οἷα τις ἄγριος ὄνος ἀναθορῶν ὁ Διόσκουρος λαῖ τῷ στέρνῳ ἀνέθορε τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου ἀνδρὸς καὶ πύξ αὐτὸν κατὰ κόρρης τύπτων ἕως τοῦ συνεδρίου ἐξώθησεν.» Ὁ αὐτοκράτωρ ἀκούσας ταῦτα ὠργίσθη μὲν, ἀλλ' ὁ πανούργος Χρυσάφιος ἔπεισε πάλιν αὐτὸν ὅπως εὐδοκήσῃ ἵνα χειροτονηθῇ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὁ Εὐτυχιανὸς Ἀνατόλιος· καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ τὴν Πουλχερίαν κατάρθρωσε νὰ γυμνώσῃ τῆς αὐτοκρατορικῆς πορφύρας. Εἰς τοῦτο φαίνεται ὅτι ἔλαβε μέρος καὶ ἡ Εὐδοκία, ἥτις μετὰ τὴν ἀποπομπὴν τῆς Πουλχερίας μείνασα μόνῃ, ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν τῶν πολιτικῶν διοίκησιν. Καὶ ὅμως καὶ τοὶ πραγματικῶς αὐτοκράτειρα ἀνεδείχθη νῦν ἡ Εὐδοκία, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρχισε νὰ δύνῃ ὁ ἀστήρ, ὅστις εἶχε πρότερον ἀνατεῖλῃ τῇ θυγατρὶ τοῦ Λεοντίου. Καὶ ἰδοὺ διὰ τί ὁ Θεοδόσιος ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀναλογισθεὶς τὰ κατὰ τὴν μαιφονίαν τοῦ δυστυχοῦς Φλαβιανοῦ καὶ τὰ κατὰ τὴν Πουλχερίαν, καὶ ἐννοήσας ὅτι αἴτιος πάντων τούτων ἦν ὁ εὐνοῦχος Χρυσάφιος, τοῦτον μὲν ἐξώρισε καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἐδήμεισε, προσκαλέσας δὲ τὴν ἀδελφὴν ἐζήτησε συγγνώμην παρ' αὐτῆς καὶ οὕτω πάλιν κατέστησε ταύτην μέτοχον τῆς βασιλείας. Καὶ ὅμως ἐννόησε καὶ τὴν ἐνοχλὴν τῆς Εὐδοκίας καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης ἤρχισε νὰ δείκνυται κἄπως ψυχρὸς πρὸς αὐτήν, τὴν δὲ ψυχρότητα ταύτην ἐπληύξησεν ἔτι μᾶλλον καὶ τὸ ἐξῆς γεγονὸς, ὅπερ ὅμως ὁ Ἀγγλὸς ἱστορικὸς Γίββων θεωρεῖ μῦθον· ἐν ᾧ ἡμέραν τινὰ ὁ αὐτοκράτωρ εὐρίσκετο ἐν τῷ ναῷ, ἐλθὼν τις προσήνεγκεν αὐτῷ ὑπερμέγεθες μῆλον, ὅπερ ὅμως οὗτος ὥς λίαν περίεργον ἀπέσειλε τῇ συζύγῳ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ· λαβοῦσα τὸ μῆλον ἡ Εὐδοκία ἐδωρήσατο τῷ προσφιλεῖ αὐτῆς Παυλίῳ, ὅστις αὖθις ἀγνοῶν τὰ γενόμενα ἀπέστειλε τῷ αὐτοκράτορι. Αἱ περὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ υποψίαι ἠυξήθησαν διὰ τούτου καὶ ἀμέσως προσέταξεν ὅπως ἐξορισθῇ εἰς Καππαδοκίαν ὁ εὐνοοῦμενος οὗτος τῆς Εὐδοκίας Παυλῖνος καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐθανατώθη. Ἡ Εὐδοκία στερηθεῖσα τοῦ στερεοῦ αὐτῆς ἐρείσματος καὶ περιπεσοῦσα εἰς τὴν τοῦ συζύγου αὐτῆς δυσμένειαν, ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἄδειαν ὅπως ἀναχωρήσῃ εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἡ ἄδεια τῇ παρεχωρήθη· ἡ δὲ αὐτοκράτειρα Εὐδοκία ἀντὶ τῆς βασιλικῆς πορφύρας περιβληθεῖσα τὸν μοναχικὸν τρίβωνα ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἀγίαν Γῆν ὅπως μονάσῃ· σημειωτέον ὅτι αὐτόσε ἐπορεύθη ὡς βασίλισσα. Ἐν τούτοις ἡ συκοφαντία ἐξηκολούθησε καταδιώκουσα τὴν θυγατέρα τοῦ

Λεοντίου· ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀκολουθησάντων αὐτὴν ὁ ἱερεὺς Σεβήρος καὶ ὁ διάκονος Ἰωάννης ἐξηκολούθουν συχνάκις ἐπισκεπτόμενοι αὐτήν, ὁ ὑποπτος Θεοδόσιος ἀπέστειλεν ἕνα τῶν ἀυλικῶν, Σατωρνίνον τοῦνομα, ὅστις ἐφόνευσεν ἀρφοτέρους. Ἡ Εὐδοκία, ὀργισθεῖσα ἕνεκα τῶν ἀκρίτως γενομένων τούτων φόνων, διέταξε τὸν θάνατον τοῦ Σατωρνίνου· ἐξετελέσθη· ἀλλ' ἡ ἐσχάτη πλάνη ἦτο χείρων τῆς πρώτης. Ἡ Εὐδοκία ἀπεγυμνώθη πάσης βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ κλεισθεῖσα ἐν τινι μονῇ ἔκλειε τὰς ἀμαρτίας της. Τοιαῦτα τὰ ἀνθρώπινα!! Οὕτως ἐζῆ μέχρι τοῦ 461, ὅτε ἀπέθανεν. Ἀποθνήσκουσα ἡ Εὐδοκία ἀνέκραξε τὰς ἐξῆς ἀξιοσημειώτους λέξεις: «Ἀποθνήσκω ἀθώα καὶ θῦμα τῆς ἐσχάτης προδοσίας.» Ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις διαμονὴ τῆς Εὐδοκίας ἀνεγράφη μετ' ἐπαίνων ἐν τῇ ἱστορίᾳ, καθότι οὐ μόνον πολλὰ συνέστησεν ἐνταῦθα ἀγαθοεργὰ καταστήματα, οὐ μόνον ἔκτισε ναοὺς καὶ μονὰς, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀνεκαίνισε κατηρειπωμένα ὄντα. Τινὲς τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς ὀρθοδοξίας τῆς Εὐδοκίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀναφέροντες ὅτι μόλις κατάρθρωσαν δι' ἐπιστολῶν ὁ τε Συμεὼν ὁ Στυλῆτης καὶ ἡ Πουλχερία νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτὴν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν.

Οὕτως ἐσθέσθη ὁ ἀστήρ, ὅστις τοσοῦτον λαμπρὸς ἀνέτειλεν ἐν τῇ Βυζαντινῇ ἱστορίᾳ. Ἡ φιλόσοφος Εὐδοκία, ἥτις ἀπὸ τῆς πτωχείας ὑψώθη τοσοῦτον ταχέως εἰς τὴν ὑψίστην περιωπὴν περιβληθεῖσα οὕτως ἐνδόξως τὴν βασιλικὴν χλαμύδα, ἐξέπεσε καὶ αὖθις εἰς τὴν καὶ πρότερον εὐρίσκετο θέσιν. Ἡ Βυζαντινὴ ἱστορία μετὰ πλείστον ἐπαίνων ἀναφέρει τὸ ὄνομα αὐτῆς, ἡ δὲ Βυζαντινὴ φιλολογία πλείστα αὐτῇ ὀφείλει. Διότι καὶ περ ἀναρθεῖσα εἰς τὸ ὑπατον τῶν ἀξιωματῶν, οὐδόλως κατέλιπε τὰς προσφιλεῖς αὐτῇ μελέτας ἡ φιλόσοφος αὐτοκράτειρα, ἀλλ' ἐνησχολεῖτο συγγράφουσα, τῶν δὲ συγγραμμάτων αὐτῆς μετὰ μεγίστων ἐπαίνων μνημονεύει ὁ μέγας Φώτιος. Ἐγράψε *Μετάφρασιν τῆς ὀκτατεύχου ἐν στίχοις, περὶ ἧς γράφει ὁ Φώτιος*· «τὸ μέτρον, ὅπερ ὅτι καὶ γυναικὸς καὶ βασιλείᾳ τρυφώσης καὶ οὕτω καλὸν, ἄξιον θαυμάσαι», *μετάφρασιν προφητικῶν λόγων, τοῦ τε θεσπεσίου Ζαχαρίου καὶ τοῦ κλεινοῦ Δαριῆ, λόγους τρεῖς εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανόν, ἐγκώμιον εἰς Θεοδόσιον*. Ἀλλὰ τὸ ἀξιολογώτερον τῶν συγγραμμάτων αὐτῆς εἶναι τὰ *Ὀμηρόκεντρα*. Ὅποια εὐφῶτα, ὅποια μνήμη, ὅποια πολυμάθεια! Κατάρθρωσε ἵνα συγγράψῃ τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ δι' Ὀμηρικῶν στίχων. Εἰ καὶ τινες ἀποδίδουσι ταῦτα ἑτέρᾳ Εὐδοκίᾳ, οὐχ ἥττον ὅμως περισσότεροι λόγοι εἰσὶν οἱ πείθοντες ἡμᾶς ὅτι ἀνήκουσι τῇ ἡμετέρᾳ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΘΩΜΑ.

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἀπόσπασμα λόγου ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ εἰς τὸ μνημόσυνον τὸ τελεσθὲν κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1855 ὑπὸ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου ὑπὲρ τοῦ Γ. Γενναδίου καὶ Ἰωάννου Βενθόλου.

Εἶχε πέσει τὸ Μεσολόγγιον, εὐγενὴς ἀπαρχὴ τῆς ἐλευθερίας, καὶ οἱ ἥρωϊκοὶ αὐτοῦ πρόμαχοι, ὅσοι διέφυγον τὰς φλόγας καὶ τοὺς ἐχθροὺς, οἱ κτὰ θύματα τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ταλαιπωρίας, εἶχον συρρέουσι εἰς χιλιάδας εἰς Ναύπλιον, καὶ ἐζήτουν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ὡς μόνην ἀμοιβὴν τῆς ἐνδόξου θυσίας των, ξηρὸν ἄρτον διὰ νὰ τραφῶσι, καὶ πυρίτιν διὰ νὰ πολεμήσωσιν. Ἀλλ' ἡ κυβερνήσις ἦν ἐν ἀπορίᾳ ἐσχάτῃ, τὸ ταμεῖον κενόν, καὶ δεινὴ τῶν πραγμάτων ἡ θέσις. Τὸ Μεσολόγγιον πυρποληθὲν, ἐφάνη λάμψαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐπικηδεῖα δὲς τοῦ ἀγώνος τῆς, ἡ Στερεᾶ, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ προμαχώνος τούτου, ἡσθάνθη τὰς δυνάμεις τῆς παραλυθείσας ἐνώπιον τοῦ φρονηματισθέντος ἐχθροῦ, ἡ Πελοπόννησος ἐδρούτο, ἄνευ σχεδὸν ἀντιστάσεως, ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ ὁ κίνδυνος ἦν περὶ τῶν ὅλων. Γενικὴ καταστροφὴ καὶ διάλυσις ἐπέκειτο, ἂν δὲν ἐξεπέμπετο στρατὸς ἀναγκαιῶς τοὺς πολεμίους, καὶ ἐμψυχώσων τοὺς προμάχους τῆς ἐλευθερίας. Κατηφὴς καὶ περίτρομος συνέρρευεν ὁ λαὸς τῆς Ναυπλίας εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως, καὶ συνήλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ οἱ πειναλέοι στρατιῶται, ἀπειλητικοὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα, οὐδεὶς ἤξευρε τί νὰ προτείνῃ. Τότε ὁ Γεννάδιος, προκύψας τοῦ ὄχλου, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν ῥίζαν τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας ὑψουμένης πλατάνου, καὶ ἐκείθεν, φλογερὸν τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸ πλῆθος πλανῶν, μετὰ φωνῆς στενωτορίου, καὶ μετ' εὐγλωττίας παντοδυνάμου, διότι ἦτο τῆς καρδίας ἡ εὐγλωττία, — Ἡ πατρίς, ἀνέκραξε, καταστρέφεται, ὁ ἀγὼν ματαιοῦται, ἡ ἐλευθερία ἐκπνέει. Ἀπαιτεῖται βοήθεια σύντονος· πρέπει οἱ ἄνδρες αὐτοὶ, οἵτινες ἔφαγον πυρίτιν καὶ ἀνέπνευσαν φλόγας, καὶ ἦδη ἄργοι καὶ λιμόττοντες μᾶς περιστοιχίζουσι, νὰ σπεύσωσιν ὅπου νέος κίνδυνος τοὺς καλεῖ. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πόροι, καὶ πόροι ἐλλείπουσιν. Ἀλλ' ἂν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν πατρίδα, ἂν εἴμεθα ἄξιοι νὰ ζῶμεν ἄνδρες ἐλεύθεροι, πόρους εὐρίσκομεν. Ἄς δώσῃ ἕκαστος ὅ,τι ἔχει καὶ δύναται. Ἰδοὺ ἡ πενιχρὰ εἰσφορὰ μου. Ἄς μὲ μιμηθῇ ὅστις θέλει!»

Καὶ ἐπικροτοῦντος τοῦ πλήθους, ἐκένωσε κατὰ γῆς τὸ ἰσχνὸν διδασκαλικόν του βαλάντιον... «Ἀλλ' ὅχι, ἐπανάλαβε μετ' ὀλίγον» ἡ συνεισφορὰ αὕτη εἶναι οὐτιδανή! Ὁβολὸν ἄλλον δὲν ἔχω νὰ δώσω, ἀλλ' ἔχω ἐμαυτὸν, καὶ ἰδοὺ τὸν πωλῶ! Τίς θέλει διδάσκαλον ἐπὶ τέσσαρα ἔτη διὰ τὰ παιδιὰ του; Ἄς καταβάλλῃ ἐνταῦθα τὸ τίμημα!» Αἱ γενναῖαι αὗται λέξεις ἐξήψαν ἀκάθεκτον ἐνθουσιασμόν, καὶ πάντες μετὰ δακρύων ἔσπευδον προσφέροντες οἱ μὲν χρήματα, οἱ δὲ, οὐδ' αὐτῶν ἐξαι-

ρουμένων τῶν ὑπὸ πενίας καὶ πείνης κατατρυχομένων στρατιωτῶν, ὅ,τι ἕκαστος ἢ ὄπλον ἢ κόσμημα εἶχε τίμιον ὥστε ἐν μικρῷ χρόνῳ συνελήγη ποσότης ἐπαρκὴς πρὸς θεραπείαν τῶν πρώτων καὶ μᾶλλον ἐπείγουσιν ἀναγκῶν. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ συνέλθωσι καὶ τῇ ἐπαύριον εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὅπου προσελθοῦσι καὶ αἱ κυρίαι, νὰ προσφέρωσι τὸ κατὰ προαίρεσιν καὶ αὐταί.

Ἀπὸ βαθέως ὄρθρου ὁ Γεννάδιος περιέμενεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἀλλ' ἡ λειτουργία ἀπέλυσε, καὶ αἱ κυρίαι, ἴσως πτοηθεῖσαι τὴν συρρόην τῶν ξένων στρατιωτῶν, δὲν ἐφάνησαν, ἢ ὀλίγαι μόνον ὑπήκουσαν εἰς τὴν κλήσιν. Τότε τὸ αἶμά του αἰσθανθεὶς ὑπὸ γενναίας ἀγανακτήσεως ἀναβράζον, καὶ ἀναβλέψας πρὸς τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων, «Δυστυχῇ παιδιὰ, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν κλονίσασαν τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας· δυστυχῇ παιδιὰ, σὰς ἐγκατέλιπον αἱ μητέρες σας! Ἡξεύρουσιν ὅτι ὁ Ὀθωμανὸς σφάζει καὶ ἀνδραποδίζει, ὅτι αὐρίον θὰ ἔλθῃ νὰ σύρῃ καὶ σὰς εἰς αἰχμαλωσίαν, ἀλλ' ἀδιαφοροῦσι, φειδωλευμέναι ὀλίγου χροσίου. Ἄλλος προστάτης δὲν σὰς μένει ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τὸν κοινὸν προστάτην ἐκεῖ ἐπάνω. Πέσατε εἰς τὰ γόνατα νὰ τὸν παρακαλέσητε!» Καὶ τὰ παιδιὰ, μὴ τολμήσαντα νὰ παρακούσωσι τὴν ἐπιτακτικὴν ἐκείνην φωνὴν, ἐγονάτισαν ὅλα. Ἀποκαλύψας δ' ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν του, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψώσας πρὸς οὐρανὸν, «Ὑψιστε Θεέ, ἀνεφώνησε, Σὺ ὁ προστάτης τῶν ἀθῶων καὶ τῶν μὴ ἐχόντων καταφυγὴν, μὴ ἐγκαταλίπῃς καὶ Σὺ τὰ παιδιὰ ταῦτα, τὰ προσπίπτοντά Σοι. Σῶσον αὐτὰ ἀπὸ αἰχμαλωσίας δεσμῶ. Οἱ ἄνθρωποι τὰ παρήτησαν· ἐπίβλεπον ἐπ' αὐτὰ, καὶ ἐπίβλεπον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καθ' ἧς πάντες ἐξανέστησαν, ἦν παρορῶσιν, ἦν προδίδουσιν αὐτὰ τῆς τὰ τέκνα. Δὲς, παρὰ τὰς βουλὰς τῶν ἀνθρώπων, νὰ ἐπιλάμψῃ ἐπ' αὐτῆς πάσης ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας, καὶ νὰ τελειωθῇ ἡ Σὴ δύναμις, τὰ δὲ παιδιὰ ταῦτα, πολῖται ἐλεύθεροι, νὰ τὴν ὑπηρετήσωσι ποτὲ ἐν πίστει καὶ εὐληκρινείᾳ, πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ πρὸς δόξαν Σου αἰωνίαν! Ἡ ἂν, ὁ πάνσοφος Σὺ, γινώσκῃς ὅτι πέπωται, εἰς ἀγενῆ τραφέντα αἰσθήματα, εἰς ἰδιοτέλειαν αὐξηθέντα καὶ φιλαρχίαν, νὰ γίνωσι ποτὲ αὐτὰ δεινῶν τῇ πατρίδι· παραίτια, παράδοξα μᾶλλον εἰς τῆς μαχαίρας τὸ στόμα, καὶ παράδοξα καὶ ἐμὲ εἰς αὐτὸ, πρὶν ἰδῶ ἐκ νέου τῆς Ἑλλάδος τὴν δουρικὴν ἡμέραν καὶ ταπείνωσιν!»

Καὶ τοιαῦτα εὐχόμενος, ἐρρίφθη ἔξω τῆς ἐκκλησίας, ἀφείς τὸν λαὸν καταπεπληγμένον καὶ δακρυρροῦντα, καὶ αἱ συνεισφοραὶ ἐπανελήφθησαν ῥαγδαίοντεροι ἢ τὴν χθές, καὶ αἱ κυρίαι ἔπεμπον μετὰ πάσης προθυμίας οὐ μόνον χρημάτων ποσότητας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς των τοὺς νυμφικοὺς δακτυλίους, καὶ αὐτοὺς τοὺς κόσμους τῶν κεφαλῶν των. Τοιοῦτο ἦν τότε τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτι-

σμοῦ, ἐξ οὗ ἐβλάστησεν ἡ τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαρτησία· ἀλλὰ καὶ τοιαύτη ἡ τοῦ εὐγενοῦς τούτου πατριώτου ἐπιρροή εἰς τὸ ἐξάπτειν καὶ ἀναπτύσσειν αὐτὸ εἰς ἔργα ἀφοσιώσεως, ὥστε δι' αὐτῆς οὐ μόνον τὴν ἑδρὰν τῆς κυβερνήσεως, καὶ τὴν κυβέρνησιν αὐτὴν ἔσωσε, πόρους ἀνερῶν πρὸς περιθάλψιν χιλιάδων στρατιωτῶν, οὗς αἱ πρὶν κακοῦχαι καὶ αἱ παραχρῆμα στερήσεις ἐδύναντο νὰ παραγάγωσιν εἰς τι ἀπογνώσεως τόλμημα, ἀλλὰ δυνάμεθα θαρρύντως καὶ τὸν ἀνώτατον ἔπαινον σωτήρος τῆς ὅλης πατρίδος εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ τῷ ἀπονεύωμεν, διότι διὰ τῶν αὐτῶν πόρων ἐξωπλίσθη καὶ ἐξεπέμφθη ὑπὸ τὸν ἐνδοξον Καραϊσκάκην στρατὸς ἐπανορθώσας τὸν σχεδὸν ἤδη ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα, καὶ ἐπαναγαγὼν τὴν νίκην ὑπὸ τὰς τεταπεινωμένας τῶν Ἑλλήνων σημαίας. Ὅπως ὅμως ἡ πλήρης ἡ ἐκστρατεία, ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνάγκη μορφώσεως καὶ ἱππικοῦ τάγματος, καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ νέου δημοτικοῦ θριάμβου τοῦ Γενναδίου.

ὑπὸ κηρύκων συγκληθεῖς, συνῆλθεν αὖθις ὁ λαὸς ὑπὸ τὴν πλάτανον, ἀνυπόμονος ν' ἀκούσῃ τὸν ἀγαπητὸν ῥήτορά του γενναῖόν τι καὶ ὠφέλιμον συμβουλευόντα. Οὗτος δὲ, ἀφ' οὗ ἐξέθηκε τῶν κοινῶν πραγμάτων τὸν κίνδυνον καὶ τὴν θέσιν, καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς μορφώσεως ἱππικοῦ, «Ἀλλὰ ποῦ, εἶπε, θέλομεν εὑρεῖ τοὺς ἵππους; Ἐδῶ βλέπω πολλοὺς καὶ προὔχοντας καὶ ὀπλαρχηγούς, τρέφοντας ἀνὰ δύο καὶ τρεῖς ἵππους, καὶ κομπάζοντας ἐπὶ τούτῳ ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ὅστις ἔχει ἵππον διὰ τρυφὴν καὶ ἐπίδειξιν, καὶ δὲν τὸν προσφέρει εἰς τῆς πατρίδος τοῦ τὴν ἀνάγκην, εἶναι ἀνάξιος νὰ λέγηται αὐτῆς προὔχων, ἢ νὰ φέρῃ τὸ ξίφος τοῦ ἀρχηγοῦ. Διὰ τῶν ἵππων τούτων δυνάμεθα νὰ μορφώσωμεν ἱππικὸν τοὺς λαμβάνομεν; — «Τοὺς λαμβάνομεν», ἀνέκραξε μιᾷ φωνῇ ὁ λαός. — «Καὶ ἂν δὲν μᾶς τοὺς δώσωσι, τοὺς λαμβάνομεν διὰ τῆς βίας;» — «Τοὺς λαμβάνομεν διὰ τῆς βίας», ἀπεκρίθησαν χιλιάδες στομάτων. — «Ἀγετε λοιπὸν», διέταξεν ὁ κινῶν τὸν λαὸν ἐκεῖνον, ὡς ἡ λχίλαψ κινεῖ τὰ κύματα. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ δεινὴ ἐντολὴ, τριακόσιοι πεντήκοντα ἵπποι εἶχον κομισθῇ εἰς τὴν πλατεῖαν ἐκ συνεισφορᾶς ἐκουσίου. Τότε καλέσας ἐκ τοῦ πλήθους ὀνομαστὴ τὸν Χατζῆ Μιχάλην, «Σὺ, τῷ εἶπεν ὁ Γεννάδιος, εἶσαι ἄξιός νὰ διευθύνῃς τὸ ἱππικόν. Λάβε τοὺς ἵππους τούτους, ὀργάνισον αὐτοὺς, καὶ ἀναχώρησον ὅσον τάχος.»

Οὕτως ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῶν ἐσχάτων κινδύνων, οἵτινες ἀναδεικνύουσι τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ὁ Γεννάδιος διὰ τῆς ἀτρομότητος παρηγορηθεὶς ἦν τῷ ἐνέπνευσεν ἡ συναισθησις τοῦ καθήκοντος, καὶ διὰ τῆς λάβρου τοῦ εὐγλωττίας, ἥτις ἐξεχέτο ἐκ καθαρᾶς πηγῆς, τῆς ἐνθουσιώδους καὶ ἐναρέτου καρδίας του, κατέστη δύναμις, ἥτις στρατηγὸς ἐνεκαθίστα, τὸν λαὸν δι' ἐνὸς λόγου ἤγε καὶ ἔφερε, τῷ στρατῷ ἐπεβάλ-

λετο, ἀντετάττετο κατὰ μέτωπον τοῖς ὀπλαρχηγοῖς καὶ τοῖς προὔχουσι, καὶ ὕψοῦτο ὑπὲρ αὐτὴν τὴν τότε ἀνίσχυρον καὶ κλονιζομένην κυβέρνησιν.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΛΙΑΚΗΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΟΣ

Συγγράμμα καὶ τέλος· 1871 σελ. 428.

Ὁ περιηγητὴς ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν ἐν Τουρῶν (Tours) βιβλιοθήκην ἐγκατεσταμένην ἐν παλαιῷ τινι οἴκῳ, παρατηρεῖ εἰσερχόμενος εἰς τὴν αὐλὴν συσκευὴν τινα παραδόξου ὄψεως ὁμοιάζουσαν πρὸς μέγιστον στέλεχος κώνου, ἢ πρὸς γιγαντιαῖον φωτοσκεπὲς λυχνίας, ἔχον τὸ κοῖλον αὐτοῦ ἀνεστραμμένον πρὸς τὸν οὐρανόν. Τὸ ἐξῶθεν αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ χαλκοῦ, τὸ δὲ ἐσωθεν ἐκ λεπτοῦ φύλλου ἀργυροῦ. Ἐπὶ τῆς μικρᾶς βάσεως τοῦ στελέχους τοῦ κώνου κλειομένου διὰ πλακὸς χυτοῦ σιδήρου διατρώτου κεῖται κύλινδρος χαλκοῦς μεμελανωμένος ἐξῶθεν, τοῦ ὁποῖου ὁ κάθετος ἄξων εἶναι κοινὸς μὲ τὸν τοῦ κώνου. Ὁ κύλινδρος οὗτος ὅστις εὐρίσκεται οὕτω περιβεβλημένος ὥστανε διὰ μεγάλου περιτραχηλίου, λήγει ἄνωθεν δι' ἐπικαλύμματος ἡμισφαιρικοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ὁμοιάζει πρὸς ὑπερμεγέθη δακτυλήθραν ραπτική, καὶ εἶναι πάλιν ἐπικεκαλυμμένος διὰ κώδωνος ὑαλίνου τοῦ αὐτοῦ σχήματος.

Ἡ τοσοῦτον ἀσυνήθη μορφήν ἔχουσα συσκευὴ παριστᾷ ἡλιακὸν ἀποδοχέα, τουτέστιν εἶδος ἀτμοποιῶν λέβητος ἐν ᾧ παράγεται τὸ σημεῖον τοῦ βρασμοῦ τοῦ ὕδατος, καὶ πλεόν τούτου διὰ μόνης τῆς ἐπιδράσεως τῶν θερμολόγων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἃς πέμπει ἐπὶ τὸν κύλινδρον ἡ ἐσωτερικὴ πλάξ τοῦ κωνικοῦ ἀντανάκλαστρου, πεποιημένη ἐξ ἀργύρου λεῖου καὶ στιλπνοῦ. Διὰ τινος εἰσαγωγῆς σωλῆνος καὶ δι' ἀντλητῆρος πληροῦνται δι' ὕδατος τὰ δύο τρίτα ὡς ἐγγιστα τοῦ ὕψους τοῦ λέβητος. Ὑἄλινος σωλὴν καὶ μανόμετρον συγκοινωνοῦσι μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ λέβητος, στηρίζονται δὲ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς περιφερείας τοῦ μεταλλικοῦ ἀντανάκλαστρου, καὶ χρησιμεύουσιν ἵνα δεικνύωσι τὸ ὕψος τοῦ ὕδατος καὶ τὴν τάσιν τοῦ ἀτμοῦ ἐν τῷ λέβητι.

Ἐπάρχει δὲ πρὸς τούτοις ἀσφαλιστικὴ διέκλις τεθειμένη εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀπαλλάσσεται ὁ λέβης τοῦ ἀτμοῦ, ἐὰν ἡ τάσις ᾗθελεν ὑπερβῇ τὸ ὀρισθὲν ποσὸν τῶν ἀτμοσφαιρῶν. Οὕτω τὸ μηχανήμα αὐτὸ κέκταται πᾶσαν ἐπιθυμητὴν ἀσφάλειαν, καὶ δύναται νὰ ἐφοδιασθῇ διὰ πάντων τῶν παρεπομένων παρασκευασμάτων, ἅτινα ἀπαιτοῦνται εἰς ἀτμολέβητα.

Τὸ ἀντανάκλαστρον ἢ μεταλλικὸν κάτοπτρον, κύριον μέρος τοῦ ἀτμολέβητος, ἔχει ἐν μὲν τῇ μεγάλῃ βάσει αὐτοῦ μέτρον 2,60 διάμετρον, ἐν δὲ τῇ μικρᾷ 1 μέτρον καὶ 80 ἑκατοστόμετρα

ὕψος, τοῦθ' ὅπερ παρέχει τεσσάρων τετραγωνικῶν μέτρων ἐπιφάνειαν ἀντανακλάσεως ἢ ἡλιάσεως. Αἱ ἐσωτερικαὶ παρειαὶ εἰσὶν ἐξ ἀργύρου ἐστιβωμένους, διότι ὁμολογουμένως τοῦτο τὸ μέταλλον ἀποπέμπει κάλλιπτα τὰς θερμογόνους ἀκτῖνας. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὀρείχαλκος ἐλαφρῶς ἐπαργυρούμενος δύναται ἐπίσης νὰ χρησιμεύῃ. Ἡ κλίσις τῶν παρειῶν ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῆς συσκευῆς εἰσὶ 45 μοιρῶν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐγίνωσκον ἤδη ὅτι τοῦτο ἐστὶ τὸ ἄριστον σχῆμα ὅπερ δύναται τις νὰ δώσῃ εἰς τοιοῦτου εἶδους μεταλλικὰ κατόπτρα τὰ ἔχοντα γραμμικὴν ἐστίαν, διότι αἱ ἀκτῖνες αἱ προσπίπτουσαι παραλλήλως τῷ ἄξονι ἀντανακλῶνται τότε καθέτως ἐπ' αὐτὸν, καὶ σχηματίζουν ἐστίαν τῆς μεγίστης ἐντάσεως.

Ὁ λέβης εἶναι χαλκοῦς διότι τὸ μέταλλον τοῦτο μεταξὺ τῶν κοινῶν μετάλλων ἐστὶ τὸ εὐθερμαγωγότατον. Ἐμελάνθη ἔξωθεν διότι τὸ μέλαν ἔχει τὴν ιδιότητα τοῦ ἀπορροφᾶν ἀπάσας τὰς θερμογόνους ἀκτῖνας ὅπως τὸ λευκὸν ἔχει τὴν τοῦ ἀντανακλᾶν αὐτὰς καὶ ἐπεκαλύφθη διὰ περιβλήματος υαλίνου, ἐπειδὴ τὸ σῶμα τοῦτο ἐστὶ τὸ διαθερμαντικώτατον πάντων, τουτέστι τὸ εὐκόλως διαπερῶμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς φωτεινῆς θερμότητος. Ὁ ὕαλος ἔχει πρὸς τοῦτοις τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνθίστασθαι εἰς τὴν ἔξοδον αὐτῶν τούτων τῶν ἀκτίνων, ἅμα μεταμορφωθῶσιν εἰς ἀκτῖνας ἀμυδράς, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ λέβητος. Πᾶσαι αὗται αἱ ἐφαρμογαὶ τῶν φυσικῶν νόμων δὲν εἶναι νέαι, οἱ λαοὶ ὀρμεμφύτως τὰς ἔθεσαν εἰς ἐνέργειαν πρὶν ἢ οἱ σοφοὶ δυνηθῶσι νὰ ἐξηγήσωσι τὰ αἷτια, καὶ ἡ μαγειρικὴ τέχνη, ἡ κηπουρικὴ, ἡ θέρμανσις τῶν οἰκιῶν, δὲν περιέμενον ἐπὶ τούτῳ τὰ πειράματα τῶν φυσικῶν. Ὁ Σωσὺρ ὠρμάτο καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν διδομένων τούτων ἐν τοῖς πειράμασιν αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ ἐφευρέται δὲν δύνανται νὰ ἐργάζωνται δι' ἀναψηλαφήσεως καὶ ἐχειρίζοντο αἱ ἀνακαλύψεις τῆς συγχρόνου φυσικῆς ἵνα δοθῇ εἰς τὰς ἐφαρμογὰς ταύτας κανὼν αὐστηρὸς καὶ οὕτως εἰπεῖν μαθηματικὸς.

Ὁ κύριος εἰπεῖν ἀπολέβης τῆς ἡλιακῆς μηχανῆς τῆς Τουρώνης σύγκειται ἐκ δύο συγκεντρικῶν κωδῶνων χαλκῶν, ἐξ ὧν ὁ μὲν μεγαλύτερος καὶ ὁρατὸς ἴσος κατὰ τὸ ὕψος τοῦ κατόπτρου ἔχει 80 ἑκατοστόμετρα, ὁ δὲ δεύτερος ἦτοί 50 καὶ οἱ καθέκαστα διάμετροι αὐτῶν εἰσὶ 28 καὶ 22 ἑκατοστόμετρων. Ἡ παχύτης τοῦ χαλκοῦ εἶναι 3 χιλιοστομέτρων. Τὸ χορηγούμενον ὕδωρ τίθεται ἐν τῷ διαμέσῳ τῶν δύο περιβλημάτων ἢ χαλκῶν κωδῶνων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίξῃ δακτυλιοειδῆ κύλινδρον ἔχοντα τρία ἑκατοστόμετρα πλάτους. Ὁ ὄγκος τοῦ ὕγρου συνίσταται ἐξ 20 λιτρῶν καὶ ἐκ 10 διὰ τὸν ἀτμοποιὸν θάλαμον. Ὁ ἐσωτερικὸς κώδων μένει κενός· εἰς τοῦτον διέρχονται ὁ

ἀτμαγωγὸς σωλὴν καὶ ὁ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ὕδατος εἰς τὸν λέβητα. Ἐπὶ τοῦ ἀτμαγωγοῦ σωλῆνος εἰσὶ τεθειμένα τὰ πρὸς ἀσφάλειαν παρὰ σκευάσματα, τὸ μανόμετρον καὶ ἡ δικλῆς. Ὑάλινος κώδων ὅστις περικαλύπτει τὸν λέβητα, τοὺς χαλκοὺς κώδωνας, ἔχει 85 ἑκατοστόμετρα ὕψους, 40 διαμέτρου καὶ 5 χιλιοστημόρια πάχους, τουτέστι τὸ πάχος κοινοῦ κατόπτρου. Σχηματίζει δὲ μόνιμον διάμεσον ἐκ 5 ἑκατοστομέτρων μεταξὺ τῶν παρειῶν αὐτοῦ καὶ τῶν τοῦ λέβητος, διάμεσον, ὅπερ κατέχεται ὑπὸ σρώματος ἄερος θερμοτάτου. Εἶναι δὲ προσκεκολλημένος ἐπὶ τοῦ πυθμένος τοῦ κατόπτρου μόνον διὰ τῆς βάσεώς του.

Ἐνεκα τῆς ἡμερησίας καὶ τῆς ἐτησίας περιφορᾶς τῆς γῆς, αὕτη δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν πρὸς τὸν ἥλιον θέσιν ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἔτους.

Οὕτως ἐχόντων τούτων, ὁ λέβης ἐστὶ διατεθειμένος εἰς τρόπον ὥστε νὰ περιγράφῃ γωνίαν 15 μοιρῶν ἢ τὸ εἰκοστὸν τέταρτον τῆς περιφερείας καθ' ὥραν, στρεφόμενος περὶ ἄξονα παράλληλον τῷ ἄξονι τῆς γῆς, τουτέστι νὰ ἀκολουθῇ τὴν ἡμερησίαν καὶ φαινομένην οὕτως εἰπεῖν περιφορὰν τοῦ ἡλίου, καὶ νὰ κλίνη ἐπίσης βαθμὴδὸν περὶ τὸν ἄξονα τοῦτον ὡς ἐκ τῆς ἡλιακῆς καλουμένης ἀποκλίσεως. Οὕτως ἡ ἔντασις τῆς καρπούμενης θερμότητος ἐστὶν ὡς ἔγγιστα ἡ αὐτὴ πάντοτε, οἷα δὴ ποτε καὶ ἀνῆλθαι αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἔτους, διότι ἡ συσκευὴ οὕσα οὕτω διατεθειμένη ἀντανακλᾷ μὲ ὅσον οἷόν τε ἐλάσσονα ἀπώλειαν ἅπασαν τὴν τοῦ ἡλίου ἀκτινοβολίαν. Ἡ διττὴ κίνησις ἣν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὁ λέβης ἐπιτυγχάνεται διὰ δύο ἐμπλοκῶν ἢ ἀλληλουχικῶν τροχῶν, καὶ δι' ἐνὸς στροφάλου, ἡ μὲν πρώτη ἀνὰ ἐκάστην ἡμίσειαν ὥραν, ἡ δὲ δευτέρα ἀνὰ ὀκτῶ ἡμέρας. Ἡ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς κίνησις, ἣτις ἐπιτελεῖται διὰ τῆς φαινομένης πορείας τοῦ ἡλίου, δύναται ν' ἀποκατασταθῇ αὐτόματος ἄνευ μεγάλης δαπάνης, τὸ αὐτὸ δὲ δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ διὰ τὴν δευτέραν. Ἐνταῦθα πρόκειται ἀπλῶς περὶ λύσεως ζητήματος ὁρολογιοποιίας τοῦ ὀγκωδεδεστέρου εἶδους· ἰδὲ τὸν περιστροφικὸν ὀβελὸν, καὶ ἡ λύσις αὕτη δὲν εἶναι οὔτε δύσκολος οὔτε πολυδάπανος.

Δαπάνη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ νομοῦ Ἰνδρου καὶ Λείγης· ὁ κύριος Μουσῶ ἐγκατέστησε πρὸ τριετίας ἐν Τουρώνῃ τὸν ἄνω περιγραφέντα λέβητα, ὅστις παρήγαγε περίεργα ἀποτελέσματα, ἐξ ὧν τινὰ εἰσὶν ἄξια μνείας. Ὁραίαν τινα ἡμέραν τῆς ὀγδόης Μαΐου, περὶ τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν πρωϊνὴν ὥραν, 20 λίτραι ὕδατος 20 βαθμῶν θερμοκρασίας εἰσάχθεισαι εἰς τὸν λέβητα παρήγαγον ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα λεπτῶν ἀπὸ τῶν τῶν 2 ἀτμοσφαιρῶν, τουτέστιν 421 βαθμῶν θερμοκρασίας, ἦτοι 21 βαθμοὺς ἄνω τοῦ βράζοντος ὕδατος.

Ἡ τάσις τοῦ ἀτμοῦ ὑφουμένη ταχέως ἀνῆλθεν εἰς ὃ ἀτμοσφαῖρας, ὥστε καὶ ἂν ἤθελον ἀποπειραθῇ νὰ ὑπερβῶσι τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐπειδὴ αἱ παρειαὶ τοῦ λέβητος εἶχον μόνον 3 χιλιοστομέτρων πάχος, καὶ ἡ δι' αὐτῶν ὑποβασταζομένη ἐλικὴ διάτασις ἦτο ἤδη 40,000 χιλιογράμματα, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ πράξωσι τοῦτο ἄνευ κινδύνου, τὸ δὲ σύνολον τῆς συσκευῆς ἤθελε μετὰ πατάγου κατακερματισθῇ. Περὶ τὰ μέσα τῆς αὐτῆς ἡμέρας μὲ 15 λίτρας ὕδατος ἐν τῷ λέβητι ὁ ἐξ 100 βαθμῶν θερμότητος ἀτμός, ἦτοι τάσεως μιᾶς ἀτμοσφαίρας, ὑψώθη ἐντὸς ἐλάσσονος τοῦ τετάρτου τῆς ὥρας εἰς ὃ ἀτμοσφαῖρας. Ἐπὶ τέλους τῇ 22 Ἰουλίου περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ. διὰ τινος ἐκτάκτου θερμότητος, ἡ συσκευή ἐξήντιζεν ἀνά πᾶσαν ὥραν ὃ λίτρας ὕδατος, τοῦθ' ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς παραγωγὴν ἀτμοῦ 140 λιτρῶν ἀνά ἑκαστον λεπτόν, καὶ ὡς ἔγγιστα ἡμίσεως ἵππου δύναμιν.

Ἐκάστη ἀτμομηχανὴ συνίσταται ἐκ δύο οὐσιωδῶν μερῶν, δηλαδὴ τοῦ ἀτμολέβητος καὶ τοῦ κινητήριου. Ἐννοεῖ τις, ὅτι διὰ τοῦ λέβητος τῆς Τουράνης δύναται νὰ χρῆται συνήθει κινητήριον ἐκ τῶν κοινῶν λεβήτων, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ μέγα πλεονέκτημα τῶν διὰ τῆς θερμάνσεως τοῦ ἡλίου λεβήτων, μὴ ἀπαιτούντων ἰδιαίτερον κινητήριον. Ὁ ἐφευρέτης μετεχειρίσθη κατ' ἀρχὰς διὰ τὰς ἀποδείξεις τοῦ ταύτης διττουργικῆς μηχανῆς, ἔχουσας δηλονότι διττὴν ἐνέργειαν, ἄνευ συμπυκνώσεως καὶ ἀραιώσεως τοῦ ἀτμοῦ, ἥς ὁ κύλινδρος ἐδραῖος ὢν ἐκύβιζεν ἐν τρίτον ὡς ἔγγιστα τῆς λίτρας. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἐπαλλεν ὀγδοήκοντα παλμοὺς ἀνὰ πᾶν λεπτόν, καὶ ἐχοῖτο ἀτμῷ ἔχοντι διαρκὴ τᾶσιν μιᾶς ἀτμοσφαίρας. Ἐκινεῖτο δὲ καὶ δι' ἡλίου ἐλαφρῶς νεφελώδους. Βραδύτερον ἀντεκατέστησε ταύτην διὰ περιτροπικῆς μηχανῆς, τουτέστι μηχανῆς ἐχούσης κύλινδρους περιστρόφους, τοῦθ' ὅπερ ἀπαλλάττει τῆς μεταδοτικῆς κινήσεως· ἀλλ' ὅμως τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι λίαν πλημμελές. Ἐν τούτοις ὅμως αὕτη ἐνῆργει ἀξιόλογα, καὶ ἐκίνει μὲ μεγάλην ταχύτητα μικρόν τινα ἀντλητῆρα πρὸς ὕψωσιν τοῦ ὕδατος. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι ὁ ἐφευρέτης οὐδέποτε κατεμέτρησε τὴν διὰ τῆς μηχανῆς αὐτοῦ παραχθεῖσαν θετικὴν ἐργασίαν διὰ τινος δυναμομέτρου, ἐξ ὧν τὰ τοῦ Προνὸ καὶ Οὐάτ εἰσὶ τὰ μάλιστα ἐν χρήσει.

Ἐπειδὴ τὸ ἡλιακὸν ἀντανάκλαστρον πρὸ παντὸς ἄλλου παρέχει ἐστίαν ἀδαπάνου καυσίμου ὕλης, δὲν χρησιμεύει μόνον εἰς τὸ παράγειν κινητικὴν δύναμιν. Δύναται τις νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτὸ καὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῆς βιομηχανίας εἶδη, οἷον εἰς τὴν ἀπόσταξιν τοῦ ὕδατος, εἰς τὴν συγκέντρωσιν καὶ κρυστάλλωσιν τῶν ἀλκαλικῶν διαλύσεων, καὶ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τοῦ οἶνοπνεύματος. Ἀρκεῖ νὰ διευθύνῃ τις τὸν ἀτμὸν τῆς συ-

σκευῆς εἰς τὴν ἐστίαν ἀποσταλακτῆρός τινος, ὅπως ἀποσταλάξῃ ὃ λίτρας οἶνου ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας. Ἡ κατασκευὴ τοῦ οἶνοπνεύματος ἐκ τῶν καρπῶν, τοῦ ζακχαροκαλάμου, ἢ τῶν τευτλορρίζων (κοκκιογουλίων) δὲν θὰ ἦτο πλέον δυσχερὲς.

Ὁ κύριος Μουσὼ κατεσκεύασε μικρὰς ἡλιακὰς χύτρας ὅλως διαφερούσας τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀτμοποιῦ λέβητος. Ἀπὸ τοῦδε λοιπὸν, οἱ θηρευταὶ, οἵτινες ἐν ἐλλείψει φωσφορίων ἢ πυρείων ἐχρῶντο τῷ ἡλίῳ ὑποκαίοντες δι' ὑαλίνου φακοῦ τὸ ἀγαρικὸν (ῥοκαν) διὰ τὰς καπνοσύριγγάς των, δύνανται ἤδη διὰ τοῦ ἡλίου νὰ ἐτοιμάζωσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ τὸ γεῦμα αὐτῶν, καὶ νὰ ἐφήνωσι τὴν ἀγραν των, καὶ οἱ περιηγηταὶ τῶν μεγάλων ἐρήμων δὲν θὰ μεταχειρίζωνται πλέον τὴν κόπρον τῶν καμήλων καὶ τῶν βουδάλων ἵνα θερμαίνωσι τὸ λιτὸν αὐτῶν φαγητόν.

Εἰς ὁποίας καὶ ὁπόσας χρήσεις ἠδύναντο ἡ περίεργος αὕτη ἐφεύρεσις νὰ χρησιμεύῃ! Καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἀερόστατα δύνανται ἐπωφελῶς νὰ προσφύγωσιν εἰς αὐτήν, πρὸ πάντων διὰ νὰ διεγείρωσιν ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου ἐκρήξεως τὰ ἐλατήρια τοῦ ἐναερίου σκάφους· γνωστὸν δὲ ὅτι ἡ ἡλιακὴ ἀκτινοβολία αὐξάνει παραδόξως καθόσον ἀναβαίνει τις. Αἱ δὲ διὰ θερμοῦ ἀέρος ἡ ἀμμονιακοῦ κινούμεναι μηχαναὶ ὁπόσον δὲν θέλουσιν ὠφελῆθαι χρώμεναι τῷ ἡλίῳ; Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις, ἐφ' ἃς ὁ ἥλιος διευθύνει τοσοῦτον γενναίως καθ' ἑκάστην τὴν δέσμην τῶν καυστηρῶν ἀκτίνων του, θὰ εὖρη ταχεῖαν ἐφαρμογὴν. Δηλαδὲ κίνησιν τῶν μηχανῶν ἐν ταῖς φυταῖς τοῦ ζακχαροκαλάμου ἢ τοῦ βάμβακος, ἀπόσταξιν τῶν ἀκαθάρτων ὑδάτων ἵνα τρέπη αὐτὰ εἰς πόσιμα, κρυστάλλωσιν τῶν ἀλατούχων καὶ ζακχαρούχων διαλύσεων, ὕψωσιν τῶν ὑδάτων τῆς ἀρδεύσεως, κατασκευὴν τοῦ πάγου διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ Καρρὲ κ.τ.λ. Εἰς ταύτας ἰδίως τὰς χώρας ἡ καύσιμος ὕλη ἐλλείπει, τὰ καύσιμα ξύλα εἰσὶν ἐνταῦθα σπάνια καὶ ὁ λιθάνθραξ ὃν πρέπει νὰ κομίζηται μακρόθεν, συχνὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀγλικῶν μεταλλείων, φθάνει εἰς τιμὰς ὑπερόγκους. Ἡδὲ ἐν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις δὲν ἀποκτᾶται διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὸ θαλάσσιον ἅλας; Ἐν Χιλῇ καὶ ἐν τῇ νήσῳ Μαυρικίου διὰ νὰ ἐνεργῶσι τὴν ἐξάτμισιν τῶν ὑδάτων ἐκάλυψαν τὰ ἀλατούχα· ἔλη δι' ὑαλίνων φραγμῶν. Αἱ περίφημοι νιτρίαι τῆς Ἰουκίτης ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Περού δύνανται ὥσαύτως νὰ κρυστάλλωσιν τὸ ἅλας των διὰ μόνης τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου. Καὶ ταῦτα μόνον περὶ τῶν ἐφαρμογῶν τοῦ θερμογόνου· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ δι' ἀπάσας τὰς χώρας ἐφαρμογαὶ μηχανικαί, ὧν ὁ κατάλογος ἐστίν, οὕτως εἰπεῖν, ἀπέραντος. Ὅποια ἐπίσημος οἰκονομία θὰ κατορθωθῇ ὥσαύτως διὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀμίσθου ταύτης δυ-

νάμεως, οφονεί επιφυλαττομένης ἡμῖν ὑπὸ τῆς μητρικῆς, γενναίας καὶ φιλοσπύργου φύσεως!

Ἡ ἀξία ἡλιακῆς συσκευῆς, ὡς ἡ τῆς Τουράνης, συνισταμένης ἐξ ἡμίσεως ἵππου δυνάμεως, δὲν υπερβαίνει τὰς 4700 δραχμὰς· θέλει ὅμως κατὰ πολὺ μετριασθῇ ἡ δαπάνη ὅταν ἡ κατασκευὴ τῶν μηχανῶν τούτων ἀποκαταστῇ εὐχερῆς, καὶ ὁ ἐφευρέτης ἐπενέγκῃ εἰς αὐτάς ἀπάσας τὰς τροποποιήσεις ἃς διορᾷ ἤδη. Ἐὰν ἀντικαταστήσῃ τις τὴν ἀργυρᾶν πλάκα, κυρίαν δαπάνην τοῦ ἀντανakλάστρου, δι' ὀρειχαλκίνης ἐπαργύρου, ἐνεργούσης σχεδὸν ἐπίσης καλῶς ὅσον ἡ ἀργυρᾶ, θὰ ἐπέλθῃ δι' αὐτῆς καὶ μόνης τῆς τροποποιήσεως ἱκανὴ οἰκονομία. Ἄλλως τε, ἐπειδὴ διαπλασιαζομένης τῆς διαμέτρου τοῦ κατόπτρου ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἡλιάσεως καὶ ἐπομένως ἡ δύναμις τῆς συσκευῆς τετραπλασιάζεται, ἡ κατασκευὴ μεγάλων λεβήτων ἔσται ῥαδίᾳ χωρὶς νὰ καταστῇ μᾶλλον πολὺπλοκος καὶ δαπανηρὸς ὁ μηχανισμός.

Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει πρέπει τις ν' ἀποφύγῃ τὸν σκόπελον τῆς μεγάλης ἐντάσεως τῆς προσγενομένης θερμότητος. Δὲν δύναται τις νὰ κατηγορήσῃ τὸ κωνικὸν ἀντανakλάστρον διὰ τὸν ὥρον ὃν καταλαμβάνει, διότι ἀτμομηχανὴ συνήθης ἀπαιτεῖ πολὺ μείζονα τοῦτου μὲ τοὺς μακροῦς λέβητας καὶ τὴν ὑψηλὴν καπνοδόχον. Τὸ δὲ κινητήριον κυρίως λεγόμενον καὶ τὰ μέσα τῆς μεταδόσεως τῆς κινήσεως ἔσονται τὰ αὐτὰ ἐν ἀμφοτέροις.

Αἱ σφοδρόταται πνοαὶ τῶν ἀνέμων, τοῦλάχιστον εἰς τὰ ἡμέτερα κλίματα, οὐδαμῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἀντανakλωμένης θερμότητος, οὐδὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κατόπτρου, ὅπερ δὲν κατορθοῦν νὰ διασκαλεύσωσιν. Ἐν χώραις ἐν αἷς αἱ θύελλαι εἰσὶ σφοδρότεραι ἢ παρ' ἡμῖν, δύναται τις ἐν τέλει νὰ ὑπερείδῃ τὸ ἀντανakλάστρον διὰ σιδηροῦ τινος στηρίγματος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀνθίσταται τοῦτο καὶ εἰς τὰς βιαιωτέρας λαίλαπας. Ἐντεῦθεν ἄρα οὐδεμία δυσχέρεια, ἀλλ' οὐδ' ἄλλοθί που, διότι ἐπεβεβαιώθη ἤδη, ὅτι ὁ ὑάλινος κώδων, καὶ τοὶ θερμαινόμενοι διὰ τῆς ἀμέσου ἀκτινοβολίας τοῦ λέβητος, δὲν διατρέχῃ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ διαρραγῇ δι' ὀμβροῦ πεπηγότος, ἀλλ' οὐδὲ διὰ χαλάζης καθ' ἣς ἤδη ἐδοκιμάσθη. Πλὴν τούτου σήμερον ὅτε ἡ στόμωσις τῆς ὑάλου θεωρεῖται ἐφικτὴ, ἀποκαθιστώσα αὐτὴν σχεδὸν ἄθλαστον (ἀδιάρρηκτον), εὐκόλως θὰ ἔχωμεν κώδωνα δυνάμενον ἀρκούντως ν' ἀντέχῃ.

Ἡ πείρα θὰ ὑποδείξῃ ἐφεξῆς, ὡς τοῦτο ἐγένετο καὶ διὰ τὰς ἀτμομηχανάς, πλείστας τελειοποιήσεις, ἃς ἤδη δὲν δύναται τις νὰ ὑπονοήσῃ. Ὅπως δὲ νῦν ἔχει ἡ ἡλιακὴ μηχανὴ τῆς Τουράνης, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐτόιμη ἵνα ἀπὸ τοῦδε ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς θεωρίας μεταβῇ εἰς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν. Οὕτε πολὺδ' ἀπα-

νός ἐστίν, οὔτε πρὸς ἐγκατάστασιν δύσκολος, ἀλλ' οὔτε κινδυνώδης καὶ ἀκροφαλῆς πρὸς χρῆσιν· ὥστε ὑφ' ὁποιαδήποτε ἔποψιν καὶ ἂν τὴν ἐξετάσῃ τις, ἀποκρίνεται θριαμβευτικῶς πρὸς ἀπάσας τὰς ἐνστάσεις. Δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν ὅτι αὕτη παρέχεται πρὸς ἀπάσας τὰς βιομηχανικὰς χρήσεις εἰς ἃς δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἡλιακὴ θερμότης, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις ἐν αἷς γίνεται ἤδη ἐπαισθητὴ ἡ ἔλλειψις πάσης ἄλλης καυσίμου ὕλης διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας, ἐκτὸς τοῦ ἡλίου. Ἐν μέλλοντι, ὅπερ δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὡς λίαν προσεχές, δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἄλλη καυστικὴ ὕλη ἐκτὸς τοῦ ἡλίου, καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πλὴν ἐκείνων αἵτινες θὰ κινῶνται διὰ τῆς θερμότητος τοῦ φωστήρος τούτου. Τότε θὰ εὐρωσι βεβαίως τὰ μέσα πρὸς ταμίευσιν τῆς ἡλιακῆς ταύτης θερμότητος, διότι δὲν δύναται τις νὰ ἔχῃ πάντοτε ἀνέφελον οὐρανόν.

Πιθανὸν νὰ φανῇ ἀστεία παραδοξολογία τὸ νὰ εἴπη τις ὅτι εἰς τὸν ἥλιον οἱ μέλλοντες αἰῶνες, ὅταν τὰ ἀνθρακωρυχεῖα ἐξαντληθῶσι, θὰ προσφύγῃσι διὰ θερμότητα καὶ δύναμιν, ὧν ἡ βιομηχανία καὶ ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία δέονται.

Οὐδὲν ὅμως μᾶλλον τούτων εὐαποδείκτον. Σήμερον ὅτε εἶναι πιθανόν ὅτι ἡ δύναμις, ἡ κίνησις, ἡ βαρύτης, ἡ θερμότης, τὸ φῶς, ὁ ἡλεκτρισμός, ὁ μαγνητισμός δὲν εἶναι ἄλλο ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τροποποιήσεων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα κυμάνσεων τοῦ ἀκατανόητου ἢ ἀβαροῦς τούτου ῥευστοῦ, τοῦ ἐπικαλουμένου αἰθέρος, σήμερον τοιαύτη βεβαιώσις ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἡ μόνη θερμαντικὴ ὕλη, ἡ μόνη δύναμις, δὲν πρέπει πλέον νὰ διεγερῇ ἐν οὐδενὶ τὸ μειδιάμα καὶ τὴν δυσπιστίαν. Ἀπὸ τοῦδε πᾶσα καύσιμος ὕλη, πᾶσα δύναμις δέον νὰ νομίζεται ὡς μερὶς τῆς ἡλιακῆς θερμότητος. Τί ἐστίν ὁ λιθάνθραξ; ὀρυκτὸς ἄνθραξ· ὁ δὲ ἄνθραξ οὗτος δὲν ἐνεβλήθη εἰς τὰ φυτὰ διὰ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, οὐ τινος ἐστίν τὸ ἰσοδύναμον; Τὸ ἀνθρακικὸν δὲξ τοῦ ἀέρος βοηθούμενον ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας ἀποσυντίθεται ἐν τῇ ἐπαφῇ τῶν φυτῶν. Ὁ ἄνθραξ ἐμβάλλεται εἰς τὸ φυτὸν, καὶ τὸ ὀξύγονον ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἀέρα, ἵνα ἀναμιχθῇ μετ' ἐκείνου ὅστις ἐν αὐτῷ ἤδη ὑπάρχει, καὶ χρησιμεύει εἰς ἀναπνοὴν τῶν ζώων. Λοιπὸν ἄνευ τοῦ ἡλίου οὐδεμία ἐλάσθησις, ἄνευ δὲ ἐλασθήσεως οὐδεὶς ἄνθραξ, ἄνευ ἄνθρακος οὐδὲ λιθάνθρακος. Καίόμενος ὁ λιθάνθραξ ἀποδίδει τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, ἥτις εἶχεν ἐναποταμιευθῇ ἐν αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο ὁ μέγας μηχανικὸς Ροβέρτος Στιφενσὼν, δημιουργὸς τῶν πρώτων σιδηροδρόμων ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔλεγε βλέπων ἀτμομηχανὴν προχωροῦσαν: Δὲν κινεῖ τὴν ἀτμομηχανὴν ταύτην ὁ λιθάνθραξ, ἀλλ' ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἥτις ἐνέβαλλε τὸν ἄνθρακα εἰς τὸν λιθάνθρακα πρὸ

χιλιάδων αἰώνων. Αἱ ἀτμάμαξι οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ τοῦ ἡλίου ἵπποι. Παρομοίαν σύγκρισιν δύνανται νὰ κάμῃ τις τοῦ οἴνου καὶ τοῦ οἴνοπνεύματος, ὅπερ ἐμπεριέχει, οἱ δὲ Βορδιγαλλίνοι δὲν χροῶνται ἀπλῶς σχήματι ρητορικῷ ὅταν παραβάλωσι τὸν ἐξαίσιον αὐτῶν οἶνον τῆς Σωτέρης, χρώματος χρυσοῦ στάχυος, πρὸς ἥλιον ἐγκλεισμένον εἰς φιάλην.

Ὅταν τὸ ὕδωρ ἀνυψωθῇ εἰς τὸν ἀέρα ἐν εἵδει ἀτμοῦ, τίς τὸ ἀνύψωσεν; ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου. Ὅταν τοῦτο καταπίπτῃ ὡς βροχὴ μεταβαλλόμενον εἰς χειμάρρους καὶ ῥαχας, οὓς διοχετεύοντες διευσθύνωμεν ὑπὸ τὸν ὑδραυλικὸν τροχόν, τίς κινεῖ τὸν τροχόν τοῦτον; ὁ ἥλιος, διότι οὗτος ἀνύψωσε πρῶτον τὸ ὕδωρ. Ὅταν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἐπὶ τὰς πτέρυγας μύλου, ἐπὶ τὰ ἱστία πλοίου, τίς κινεῖ τὸν μύλον καὶ τὸ πλοῖον; ὁ ἥλιος, διότι τί ἐστιν ἄνεμος; ῥεύμα προσελθὼν ἐκ τῆς θερμάνσεως στρώματος ἀέρος, ὅπερ ἀραιώθην ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ζητεῖ νὰ τεθῇ εἰς ἰσορροπίαν μὲ στρώματα τῆς αὐτῆς πυκνότητος· διὸ ἀνυψοῦται, κινεῖται, ἐν ᾧ ἄλλος ὄγκος ἀέρος ἥσσον θερμὸς καταλαμβάνει τὴν θέσιν αὐτοῦ.

Αἱ παλῖρροιαι τῶν ὁποίων σκέπτονται νὰ χρησιμοποιώσι τὴν ὠθητικὴν δύναμιν, τί εἰσιν αὐταί; μερὶς θερμότητος ἡλιακῆς, ἐπειδὴ αἱ θάλασσαι ἀποτελοῦνται ἐκ τοῦ ἀθροίσματος ὅλων τῶν χειμάρρων, ὅλων τῶν ποταμῶν, οἵτινες καταβαίνουσιν εἰς τὴν κοινὴν δεξαμενὴν αὐτῶν, τούτέστι τὸν Ὠκεανόν, ὅστις καλύπτει τὰ τρία τέταρτα τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας. Πλὴν τούτου δὲν παράγονται αἱ παλῖρροιαι αὗται ὑπὸ τῆς ἡνωμένης ἐλξεως τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς γῆς; Οὕτω λοιπὸν πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὁ ἥλιος.

Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον ν' ἀποκαλέσωμεν τὸν ἥλιον μέλλουσαν ἀποθήκην καυσίμου ὕλης, καὶ ταμειυτήριον δυνάμεως, εἰς ἃ αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ μέλλουσι μετ' οὐ πολὺ ν' ἀπευθύνονται. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ καὶ οἱ μηχανικοὶ πάσης ἐποχῆς, ὁ Εὐκλείδης, ὁ Ἀρχιμήδης, ὁ Ἐρῶν, ὁ Σολομών δὲ Κόους, ὁ Βυφῶν, ὁ Σωσσὺρ, ὁ Βελιδῶρ, ὁ Ἐρσχελλος, ὁ Πουλλιέ, ὁ Ἐριζὼν ἐφρόντισαν περὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ δύναται τις ἐπωφελεῶς νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ λαμπτήρος τούτου μέρος τοῦ θερμογόνου τοῦ διὰ τὰς χρεῖας τῆς πτωχῆς ταύτης γῆς.

Ὁ κόσμος δὲν θ' ἀπωλεσθῇ δι' ἐλλείψιν λιθάνθρακος· ἀλλ' ὁ λιθάνθραξ θὰ ἐκλείψῃ ταχέως καὶ πολὺ τάχιον ἢ ὅσον ὑπελόγισεν ὁ Ἐριζὼν, διότι ἡ ἐξορυσσόμενη ποσότης προχωρεῖ διπλασιαζομένη πανταχοῦ κατὰ μέσον ὅρον ἀνὰ πᾶσαν δεκαετίαν ἢ δεκαπενταετίαν. Ὁλὺ πλὴν κατὰ χιλιάδας ἐτῶν πρέπει νὰ ὑπολογίζῃ τις διὰ τὴν Εὐρώπην, ὅπως συνείθιζον πρὸ πολλοῦ νὰ κάμνωσιν, ἀλλὰ κατὰ αἰῶνας, ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶνε πολὺ μικρός. Ἦδὴ ἡ Ἀγγλία ὑπολογίζει κατό-

πιν ἐρευνῶν, ἀντιφατικῶν ὅμως, γενομένων μετὰ φροντίδος ἐπιμελοῦς, αἵτινες τέως ἐληξάν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ μέγα ὑπόγειον κράτος αὐτῆς κενωθήσεται μετὰ δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας τὸ πολὺ. Τὸ Βέλγιον, ἡ Γερμανία, ἡ Γαλλία καὶ αἱ λοιπαὶ λιθάνθρακοι χώραι τῆς Εὐρώπης δὲν θὰ ἔχωσιν ἐπὶ πλείονα χρόνον. Αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἡ Κίνα, πλουσιώτεραι κατὰ τοῦτο, θὰ ἔχωσιν ἔσως ἐπὶ χιλιετηρίδα προμῆθειαν λιθάνθρακων, καὶ πλέον οὐ. Μετὰ ταῦτα τοῦ ν' ἀποταθῶμεν; εἰς τὸν ἥλιον.

Ἀκούω τινα ἀποκρινόμενον· «Θὰ ἔχῃτε τὸν ἠλεκτρισμόν». Ὁ ἠλεκτρισμὸς εἶνε πολυδάπανος ὡς μηχανικὴ δύναμις. Δέον μετὰ τῶν ἠλεκτρικῶν στηλῶν νὰ καίωμεν οὕτως εἰπεῖν χαλκόν, ψευδάργυρον καὶ νὰ καταναλίσκωμεν δξέα. Ἀλλ' ἐν χιλιόγραμμον χαλκοῦ, ψευδαργύρου, δξέων, παριστῶσιν ἕκαστον ἐν τῇ δαπάνῃ των καὶ πρὸ πάντων πολλὰ χιλιόγραμμα λιθάνθρακος, ἅτινα ἐδέησε νὰ δαπανηθῶσι διὰ ν' ἀποκτηθῶσι ταῦτα. Ἐν τῇ μεθόδῳ τῆς καμινείας τοῦ χαλκοῦ ἐν χρήσει ἐν Οὐαλὶα καίουσι μέχρι 16 χιλιόγραμμων ἄνθρακος πρὸς ἀπόκτησιν 1 χιλιόγραμμου χαλκοῦ. Λοιπὸν περιστρεφόμεθα εἰς πλημμελὴ κύκλον, ὑποθέτοντες ὅτι αἱ ἠλεκτρικαὶ μηχαναὶ θὰ δυνηθῶσι ν' ἀντικαταστήσωσι χρησίμως καὶ οἰκονομικῶς τὰς ἀτμομηχανάς. Μία μόνον περὶπτωσις δύναται νὰ μᾶς κλονίσῃ, δηλαδή ἡ τῆς θερμοηλεκτρικῆς στήλης, δι' ἧς σχεδὸν ἀνεξόδως δυνάμεθα ν' ἀποσυνθέσωμεν τὸ ὕδωρ εἰς τὰ δύο αὐτοῦ στοιχεῖα, τὸ δξυγόνον καὶ τὸ ὕδρογόνον. Τὸ ὕδωρ, ὅπερ τοσοῦτον ἀφθόνως ὑπάρχει διακεχυμένον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας καὶ εὐρίσκεται ἀπανταχοῦ.

Διὰ τοῦ μέσου τούτου τὸ πρόβλημα θὰ ἐλύετο διότι θὰ ἔθετεν εἰς τὴν διάθεσιν πάντων σχεδὸν ἄντ' οὐδενὸς τὰς δύο μεγίστας πηγὰς τοῦ φωτός, τῆς θερμότητος καὶ τῆς δυνάμεως, τὸ δξυγόνον καὶ τὸ ὕδρογόνον. Ἀλλ' ἐτι καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τίς ἤθελεν ἐπενέγκει τὴν τοσοῦτον ἀπροσδόκητον λύσιν τοῦ ζητήματος; Ὁ ἥλιος, διότι διὰ τῆς θερμοηλεκτρικῆς στήλης ὑποθέτομεν ὅτι δύναται νὰ παραχθῇ ὁ ἠλεκτρισμὸς τῆς ἡλιακῆς θερμότητος, ὥστε νὰ δύναται ὠφελίμως ν' ἀποσυντίθῃται τὸ δξυγόνον καὶ τὸ ὕδρογόνον· εἰ δὲ μὴ θὰ ἐχρειάζετο τοῦλάχιστον τόση θερμότης διὰ τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτῶν ὅσην θὰ ἔδιδον ταῦτα ἀνασυντιθέμενα. Νέα ἐπιδιώξεις ἀρχῆς, ἣν δὲν διορῶσιν οἱ ἀφελεῖς ἐφευρέται, οἵτινες ἐπιμένουσιν ἐπιδιώκοντες διὰ τῶν συνήθων στηλῶν τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος, τῶν οἰκονομικῶν κινητηρίων μηχανῶν, καὶ τῆς καυσίμου ὕλης τοῦ μέλλοντος.

Ὅσον δὲ διὰ τὴν ἄμεσον ἀποταμίευσιν τῆς ἡλιακῆς θερμότητος διὰ σωμάτων εὐθερμαγωγῶν ἢ ἀπορρόφητικῶν εἴτα δὲ ἀπομονομένων, π.χ. διὰ λίθων μελάνων σπογγωδῶν ἐκτιθεμένων εἰς

τὸν ἥλιον, καὶ ῥιπτομένων ἐκείθεν εἰς μέγα δοχεῖον ὅπως ἐπισωρεύωσι τὴν χιόνα εἰς τὰ παγοποιεῖα, οὐδὲν ὑπάρχει ἀδύνατον ὡς πρὸς τοῦτο. Θὰ ἐρρίπτοντο οἱ λίθοι εἰς τὸ ὕδωρ ἐν ἀνάγκῃ καὶ οὕτω θὰ παρήγετο εὐκόλως ἡ θερμοκρασία τοῦ θρασμοῦ τοῦ ὕδατος καὶ τι πλεόν. Οἱ Ἰνδοὶ τῆς Καλλιφορνίας βράζουσι τοιοῦτοτρόπως τὸ ὕδωρ ἐντὸς καλαθίων λύγου (λυγαριῆς), τοσοῦτον λεπτῶς πεπλεγμένων, ὥστε οὐδεμία βκνὶς βρευστοῦ δύναται νὰ ἐκφύγῃ, καὶ διὰ τοῦτο ῥιπτουσιν εἰς τὸ ὕδωρ λίθους πεπυρακτωμένους ἐν τῷ πυρί. Τὸ ἄχυρον, τὰ ἐκπρίσματα τοῦ ξύλου, τὸ ἔριον, τὸ πτερὸν, ὁ περιωρισμένος ἀῖρ εἰς σώματα ἀπομονωτικὰ, διατηροῦντα τὴν θερμότητα. Ἡδύνατό τις νὰ περικυκλώσῃ διὰ διπλοῦ περικαλύμματος τοῦ εἶδους τούτου τὴν δεξαμενὴν τὴν περιέχουσαν τοὺς ἐν τῷ ἡλίῳ θερμανθέντας λίθους ἡμῶν, καὶ θὰ εἶχεν οὕτως ἀποθήκευσιν θερμότητος ἡλιακῆς, ὅπως ἀποθήκευσιν πάγου. Εἴτε περὶ διατηρήσεως τοῦ ψύχους πρόκειται εἴτε τῆς διατηρήσεως τῆς θερμότητος, τὸ πρόβλημα εἶνε τὸ αὐτό. Λοιπὸν ὁ πάγος διατηρεῖται πολὺ καλῶς, ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πλοίων, ἅτινα καθ' ἐκατοντάδας χιλιάδων τόννων κατ' ἑτοσ τὸν μεταφέρουσιν ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Βαστώνας, δι' ὧν τῶν τροπικῶν θαλασσῶν. Αἱ ἀνατολικαὶ Ἰνδίαί, ἡ Νότιος Ἀμερικὴ δέχονται οὕτω τὴν τοῦ πάγου προμήθειαν αὐτῶν, ἥτις φθάνει εἰς αὐτοὺς σχεδὸν ἄνευ ἐκροῆς. Ὀλίγα ἐκπρίσματα ξύλου καὶ ὀλίγα στίβας παράγουσιν ὅλον τὸ θαῦμα. Τὸ αὐτὸ ἔσται προκειμένου ν' ἀποθηκεύωμεν ἢ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ μετακομίζωμεν τοὺς περιέχοντας τὴν ἡλιακὴν θερμότητα ὄγκους. Ἐνταῦθα ἡμεῖς δίδομεν ἀπλῶς τὸ ἔμβρυον τῆς ιδέας, ἔςθ' ὅμως βέβαιος, ὅτι ἐν καιρῷ τῷ δέοντι θὰ ἐμφανισθῇ σοφός τις, ὅστις θὰ εὕρῃ τὴν πρακτικὴν μορφήν αὐτῆς, τὸν τρόπον δηλονότι τῆς βιομηχανικῆς ἐφαρμογῆς.

Φαίνεται λοιπὸν βέβαιον ὅτι ὁ ἥλιος μέλλει νὰ εἶναι ἡ καύσιμος ὕλη τῆς αὔριον, καὶ νομίζω ὅτι ὁ μέγας ἐγκυκλοπαιδικὸς τοῦ μεσαιῶνος, ὁ Δάντης, προέβλεπε τοῦτο ὅτε ἀνεφώνει ἐν τῷ ἀπαρμύλλῳ ποιήματι αὐτοῦ: *Guarda il calor del sol che si fa vino*—Ἰδὲ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου ἥτις μεταβάλλεται εἰς οἶνον, ὡς νὰ ἔλεγεν: *εἰς πᾶν ὅ,τι δύναμις, πᾶν ὅ,τι ζῶν, πᾶν ὅ,τι φῶς.*

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΔΕΛΛΑΣ.

ΑΕΡΟΣΤΑΤΑ ΝΑΥΑΓΗΣΑΝΤΑ ΕΝ ΘΑΛΑΣΣῃ.

Μετὰφρασις Ν. Α. Λεβίδου.

Ὀλίγα ἀναβάσεις δι' αεροστάτου ἐφείλκυσαν τόσῳ πολὺ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, ὅσον ἡ γενομένη τῇ 31 Αὐγούστου 1874 ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Καλαί, (μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας), ὑπὸ

τοῦ αερονάτου Δυρῦφ, ὃν ἠκολούθησεν εἰς τὴν ἀνάβασιν καὶ ἡ σύζυγός του. Ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλίγας ἀναβάσεις τοιαύτας συνέβησαν τόσῳ πολὺ δραματικὰ ἐπεισόδια· ἐπειδὴ δὲ ὁλόκληρος ὁ τύπος ἐπραγματεύθη τὰς περιπετείας τῆς συγκινοῦσης τούτης ὑποθέσεως, ἡμεῖς συντομώτατα θέλομεν γράψαι περὶ αὐτῆς.

Τῇ Δευτέρᾳ τὴν 31 Αὐγούστου ἔπνεεν ἐν τῷ Καλαί ἄνεμος λίψ, καὶ τὰ κύματα τοῦ ἁέρος ὠθοῦντο πρὸς τὴν Βόρειον θάλασσαν. Τὸ Τρίχρωμον αερόστατον ἦτο ἔτοιμον πρὸς ἀνάβασιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας τοῦ Καλαί, πληθὺς δὲ ἀνθρώπων μεγάλη παρίστατο μετ' ἀγωνίας εἰς τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας τῆς ἀναβάσεως. Περὶ τὴν πέμπτην ὥραν ὁ ἄνεμος, ὅστις δὲν εἶχε μεταβληθῇ, ἔμελλε νὰ διευθύνῃ, ὡς ἦτο πεπωμένον, τοὺς αερονάτας πρὸς τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις τοῦ Ὠκεανοῦ· ὁ δὴμάρχος ὅμως καὶ αἱ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως ἐναντιοῦνται εἰς ἀνάβασιν, ἥς ἡ ἐκβάσις προμηνύεται φανερώς ὀλεθρία. Ὁ Δυρῦφ ἄφ' ἑτέρου ὑποχωρεῖ εἰς τὰς ἐπιμόνους παρακλήσεις αὐτῶν, ἀφίνων τὸ αερόστατον πεπληρωμένον μέχρι τῆς ἐπαύριον, οἱ θεαταὶ ἀναχωροῦσιν ἄνευ θορύβου καὶ δυσχερεσιῶν, οἱ πλείστοι μάλιστα χαίρουσιν, ἀναλογιζόμενοι, ὅτι οἱ αερονάται δὲν διακινδυνεύουσι τὴν ζωὴν χάριν τῆς ματαίας εὐχαριστήσεως τοῦ ὄχλου.

Ἀνεχώρησε λοιπὸν καὶ ὁ Δυρῦφ μετὰ τῆς συζύγου τοῦ ἀπὸ τῆς πλατείας· ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος περικυκλοῦται αἴφνης ὑπὸ τινων νέων, οἵτινες εἰρωνεύονται αὐτὸν ἐπὶ δειλίᾳ, ἐμπαίζουσιν αὐτὸν μετὰ πικρίας καὶ κατηγοροῦσι μάλιστα, ὅτι δῆθεν ἠθέλησε νὰ κρατήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ ἀντίτιμον τῶν πωληθέντων εισιτηρίων. Βεβαίως ἄνθρωπος ἀνδρείος καὶ θαρραλέος δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ὕβρεις τοσοῦτον πικρὰς ὅσον καὶ ἀδίκους· ἀλλ' οἱ σύζυγοι Δυρῦφ, ἐπειδὴ ἐνόμισαν, ὅτι ἡ τιμὴ αὐτῶν προσεβάλλετο, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Καλαί, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ πάντων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἀρχίζουσι νὰ ἀναβαίνωσιν εἰς τὸν οὐρανὸν τῇ 7 ὥρᾳ μ.μ.

Μόλις ὅμως τὸ αερόστατον εἶχεν ἀναχωρήσει, καὶ εὐθὺς ἡ εἰδησις διεδόθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν. Ἀμέσως χιλιάδες θεατῶν σπεύδουσι πρὸς τὴν προκυμαίαν καὶ συνοδεύουσι διὰ τῶν βλεμμάτων ἐκπεπληγμένοι τὸ αερόστατον, ὠθούμενον ὑπὸ τῶν ἀνέμων πρὸς τὸ πέλαγος. Ἐγὼ δὲ, ὁ διηγούμενος ταῦτα, εὐρεθεὶς τότε μεταξὺ τῶν θεατῶν, οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι τὴν συγκίνησιν, ἥτις κατέλαβε τὸν λαόν, ὅτε θεώρει τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους νεαροὺς συζύγους σπεύδοντας ἴσως πρὸς τὸν ὀδυνηρότατον τῶν θανάτων!

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐδεμία εἰδησις περὶ τῶν ἀνδρείων αεροπόρων· πάντες νομίζουσιν αὐτοὺς καταποντισθέντας εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ, ὅτε ἐξίφνης ὁ δὴμάρχος τοῦ Καλαί λαμβάνει ἐξ

Ἀγγλίας τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα: «Ὁ ἀεροναύτης Δυρὺφ καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐφθασαν σήμερον εἰς Γριμσβάϋ (ἐν Ἀγγλίᾳ). Ἐσώθησαν ὑπὸ ἀλιευτικοῦ πλοίου, ἀφοῦ ἐπὶ δύο ὥρας διέμειναν ἐντὸς τοῦ ὕδατος». Κατόπιν εἶδομεν καὶ ἡμεῖς τὸν Δυρὺφ, ἐμάθομεν δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦτου τὰς δραματικὰς περιπετείας τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ ταξιδίου του.

Τῇ 7^ῃ μ. μ., ὅτε ἡ νύξ ἀρχίζει νὰ καλύπτῃ τὰ πάντα, ὁ ἀεροναύτης ἐν τῷ σκαφιδίῳ τοῦ ἀερόστατου αὐτοῦ φαίνεται ἄνωθεν τῆς θαλάσσης. Βλέπων δὲ ὅτι διευθύνεται πρὸς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἀποφασίζει παρὲς τὴν κρατὴν τὸ ἀερόστατον εἰς ὕψος οὐχὶ πολὺ ἀπὸ τῶν κυμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τοῦτο διὰ νὰ εὐρίσκηται πάντοτε ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας (ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν, ὅτι πολὺ ὑψηλὰ ἡ ἀτμόσφαιρα ἐκλείπει, ἄνευ αὐτῆς δὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ). Καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του εἶναι ἀτάραχοι καὶ θαρραλεοί. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἡ νύξ καλύπτει μὲ σκότῃ φοβερά τὸν ὀρίζοντα, πρὶν ἢ δὲ ὁ ἥλιος διαλύσῃ αὐτὰ, θέλουσι παρῆλθαι ὥραι μακραὶ μέχρι πρωίας. Καὶ ὅμως οἱ ἀεροναῦται δὲν ἀποβάλλουσι τὰς περὶ σωτηρίας ἐλπίδας· διότι, διακρίνοντες μακρόθεν τοὺς φάρους τῆς Ἀγγλίας, νομίζουσιν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀναπτόμενα ἐκεῖνα φῶτα εἶναι καλοὶ οἰωνοί. Ἡ θάλασσα εἶναι ὀλίγον φωσφορολαμπής, καὶ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ἀνέμων οἱ σύζυγοι ἀδιακόπως παρατηροῦσι τὴν ταραχὴν τῶν κυμάτων. Ἐνίοτε διακρίνουσι τὴν νυκτερινὴν ἀναπήδησιν πλήθους δελφίνων, διασκεδαζόντων ἐν μέσῳ ἀφρίζοντων κυμάτων· καὶ ἄλλοτε πάλιν ὁ ἐρυθρὸς φανὸς ἀλιευτικοῦ πλοιαρίου μόλις ἀναφαίνεται εἰς τὸν ὀρίζοντα. Ὁ Δυρὺφ τοσοῦτον εἶναι καταβεβλημένος ἐκ τοῦ κόπου, ὥστε ὁ ὕπνος καταλαμβάνει αὐτόν, καὶ ἂν ἡ σύζυγος δὲν παρακινήσῃ αὐτόν νὰ ἐπιτηρῇ τὴν πορείαν τοῦ Τριχρόμου, θέλει ἀποκοιμηθῇ ἐντὸς τοῦ σκαφιδίου.

Τέλος πάντων αἱ ὥραι παρέρχονται, τὰ πυκνὰ σκότῃ διαλύονται, αἱ πρώται τοῦ ἡλίου ἀκτίνες ῥίπτουσι τὴν θερμότητα αὐτῶν, . . . ἡ ἡμέρα πρόκειται νὰ ἀνατείλῃ. Εἶναι πέμπτη ὥρα τῆς πρωίας, πρὸ δέκα δὲ ὥρῶν οἱ ἀεροναῦται ἵπτανται ἄνωθεν τοῦ Ὠκεανοῦ, διευθυνόμενοι ἀδιακόπως ἀρχιτοδικτικῶς. Ὁ Δυρὺφ ἀρχίζει νὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν διεύθυνσιν, καὶ εἶναι βέβαιος, ὅτι φέρεται πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβεγίας· πόσον ὅμως ἀπέχει; Τὸ ἀερόστατον θέλει τάχα δυνήθῃ νὰ κρατηθῇ ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν ἀέρα, ἵνα κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν παραλίαν;

Καθ' ἣν στιγμὴν αἱ σκέψεις αὗται ἐγεννῶντο ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ Δυρὺφ, βλέπει οὗτος ἀλιευτικὸν πλοιαρίον, ὅπερ ἐλοξοδρόμει καὶ ἐφαίνεται ὥσπερ ἤθελε νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸ ἀερόστατον. Τὸ πλοιαρίον ἐκεῖνο εἶναι ἡ σωτηρία. Ὁ Δυρὺφ δὲν ἀμφιβάλλει πλέον· ἔλκει λοιπὸν

τὸ γλωσσίδιον, ὅπερ ἐμποδίζει τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἀέρος εἰς τὸ ἀερόστατον, παρὲς τὸ ἀερόστατον καταπίπτει μεθ' ὁρμῆς, καὶ τὸ σκαφίδιον μετ' οὐ πολὺ ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν ἀφρόν τῶν κυμάτων. Ἐπὶ δύο ὅλας ὥρας ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Δυρὺφ σαλεύονται τοιοῦτοτρόπως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ὠκεανοῦ. Τὸ σκαφίδιον καλύπτεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἡ δὲ κυρία Δυρὺφ εὐρίσκεται αὐτόχρονα ὑπὸ τὸ ὕδωρ· μόνον ἡ κεφαλὴ αὐτῆς φαίνεται ἐπιπλέουσα· ἐνίοτε ὅμως κύματα ὡς βουνὰ κατασκεπάζουσι καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ δευτερόλεπτα, ἅτινα φαίνονται εἰς τὴν κυρίαν Δυρὺφ ὀλόκληροι ὥραι. Ὁ Δυρὺφ ἀφ' ἐτέρου δεικνύει εἰς τὴν σύντροφόν του τὸ πλησιάζον πλοιαρίον, τὴν λέμβον ῥιπτομένην εἰς τὴν θάλασσαν καὶ δύο ῥωμαλέους κωπηλάτας, πηδῶντας ἐντὸς αὐτῆς, ὅπως σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν τῶν ναυαγούντων. Ἡ μικρὰ λέμβος τοῦ ἀλιευτικοῦ, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ μεγάλους κινδύνους, ἀρπάζει τέλος τὸ κινούμενον σχοινίον τοῦ ἀερόστατου· ἐκυριεύθη λοιπὸν τὸ ἀερόστατον ὑπὸ τῶν ναυτῶν· παρασυρόμενον ὅμως ὑπὸ ὀρηκτικοῦ ἀνέμου, ἰδοὺ θέλει ἀνατρέψῃ τὴν ἐπιβίβασιν τῶν ἀεροναυτῶν. Ἡ στιγμὴ εἶναι φοβερά καὶ κινδυνώδης, πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς τεσσάρων ἀνδρείων. Τότε ὁ Δυρὺφ σύρει τὴν μάχαιράν του καὶ κόπτει τὰ σχοινία, τὰ ὁποῖα ἐκράτουν τὸ σκαφίδιον ἀπὸ τοῦ ἀερόστατου. Ἐν ἁκρῇ ἡ ἀποκαμουσὰ σύζυγος ἀνασύρεται παρὰ τῶν ναυτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης· ὁ δὲ Δυρὺφ πίπτει καὶ αὐτὸς ἐν τῇ λέμβῳ, ὅλως ἐξησθενημένος.

Τὸ ἀλιευτικὸν πλοιαρίον, τὸ διασῶσαν τοὺς ναυαγούς ἀεροναύτας, διηυθύνετο παρ' ἄγγλου ναυτικοῦ, εἰς ὃν οἱ σύζυγοι Δυρὺφ ὀφείλουσι τὴν ζωὴν των.

Δὲν παρεσύρθη ὅμως μόνον ὁ Δυρὺφ ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ Ὠκεανοῦ. Διότι τῇ 7 Ἰανουαρίου 1785 ὁ Βλανκάρ διεπέρασε τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί· ὁ Ζαμβεκκάρης ἐν 1812 ἔτει ἔπλεεν ἐν τῇ Ἀδριατικῇ θαλάσσῃ μετὰ τοῦ ἀερόστατου· ὁ Ἀρβάν ἐν 1846 ἔτει μικροῦ δεῖν ἐπνίγετο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν τῇ Μεσογείῳ. Οἱ δύο δὲ τελευταῖοι ἐσώθησαν, ὡς ὁ Δυρὺφ, ὑπὸ πλοίων, λυτρωσάντων αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ φοβερωτάτου τῶν θανάτων. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο πάλιν ἐγένοντο κατόπιν θύματα τῆς ἀνδρίας αὐτῶν, καὶ ὁ Ὠκεανὸς, ὃν κατὰ πρῶτον διέφυγον, ἐπέπρωτο νὰ γείνῃ ὁ τάφος αὐτῶν.

Ὁ ἀεροναύτης Γρήν, ὁ ἐκτελέσας 1400 ἀναβάσεις καὶ δις διαπεράσας τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Εὐρώπην, πολλάκις ἔπλεεν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅτε διέσχίζε τοὺς ἀνέμους. Τὸ ἀερόστατον τοῦ Γρήν, ὠθούμενόν ποτε ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἐπέπλεεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν κυμάτων· ὅτε δὲ ἀνυψοῦτο ὀλίγον, ὁ ἄνεμος παρέσυρεν αὐτὸ βιαίως. Μετὰ πολλῶν ὥρῶν τοιοῦτον πλοῦν, ὁ Γρήν διακρίνει μακρόθεν

γῆν, καὶ ὥς ἐκ θαύματος τὸ ἀερόστατον αὐτοῦ ῥίπτεται ἐπὶ τῆς παραλίας, οὐχὶ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ταμέσεως ποταμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ὁ γράφων τὰ ὀλίγα ταῦτα παρесьρῆθη ποτὲ ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου, καὶ μάλιστα μετὰ τοῦ ἀερονάουτου Δυρῦδ, ὅστις κατέστη ὁ ἥρως τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναβάσεων. Συνέβη δὲ τοῦτο ἐν 1868 ἔτει. Ἀνέβημεν λοιπὸν ἀπὸ τοῦ Καλαὶ μὲ ἀνεμον πνέοντα ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. Εἰς ὕψος 2,000 μέτρων εὐρίσκόμενοι, καὶ ἀφοῦ διεσχίσαμεν νέφη τινὰ οὐχὶ μεγάλα, παρετηρήσαμεν, ὅτι τὸ ρεῦμα τοῦ ἀνέμου εἶχε ῥίψει ἡμᾶς ἀνωθεν τῆς Βορείας θαλάσσης. Ὁ ἀνεμος ἔπνεε σφοδρῶς, καὶ μετ' ὀλίγον εὐρέθημεν ἐν τῷ πελάγει, εἰς ἀπόστασιν 28,000 μέτρων ἀπὸ τῆς παραλίας. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὸ ἀερόστατον διηυθύνθη πρὸς τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας, ὅπου τὸ ρεῦμα τῶν ἀνέμων διευθύνεται πρὸς τὸ ἀντίστροφον τῶν ὑψηλοτέρων ρευμάτων, τοιούτοτρόπως δὲ εὐρέθημεν πάλιν ἀνωθεν τοῦ Καλαὶ, ἀφ' ὅπου πληθὺς θεατῶν μετ' ἀγωνίας ἠκολούθει τὴν πλοὺν ἡμῶν διὰ τῶν βλεμμάτων. Περί τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀφοῦ ὑψώθημεν 4,200 μέτρα, τὸ ἀερόστατον ἐκ νέου διηυθύνθη πρὸς τὸν Ὠκεανόν, ἀνωθεν τοῦ ὁποίου, ὑψηλότατα εὐρίσκόμενοι, εἶδομεν τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ῥεῦμα δὲ πάλιν κατώτερον ἐγένετο ἡ αἰτία τῆς ἀποδιβάσεως ἡμῶν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.

Καὶ ἄλλας ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναβάσεις ἐξετέλεσεν ὁ Δυρῦδ, πάντοτε δὲ ἐσώθη ἐκ τῶν κινδύνων· εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητον, ὅτι αἱ ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναβάσεις ἐκθέτουσι τὸν ἀερονάουτην εἰς τοὺς μεγίστους τῶν κινδύνων. Αἱ ὑπὲρ τὴν ξηράν, ὅταν διευθύνωνται ὑπὸ πηδαλιούχου πεπειραμένου καὶ συνετοῦ, δὲν εἶναι τοσοῦτον ἐπικίνδυνον θεαίως· ἀλλ' αἱ ὑπεράνω τοῦ Ὠκεανοῦ ἐπαπειλοῦσι κατὰ τοῦ ἀερονάουτου καταστροφὴν ἐντὸς τῆς ἀπείρου ἀβύσσου τῆς θαλάσσης.

Ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐσχάτως δύο ἀερόστατα ἀπωλέσθησαν εἰς τὰ βάθη τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ὁ Πρίγγιψ δὲ καὶ ὁ Λακάζ, (οὕτως ὠνομάζοντο οἱ ἀερονάουται), δὲν ἀνευρέθησαν πλέον.

GASTON TISSANDIER.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

32.—Διατί ὅταν φυσήσωμεν διὰ τοῦ στόματος λυχνίαν ἢ φλόγα λαμπάδος, αὕτη σβέννυται;

Διότι ἀνανεοῦμεν ἀδιακόπως τὸν ἀέρα ὅστις περιβάλλει τὴν φλόγα καὶ ἀφαιροῦμεν τὴν θερμότητα αὐτῆς, αὕτη δὲ ἀποψυχομένη σβέννυται. Διὰ τὴν ἐξακολουθήσιν δὲ ἡ καῦσις τῶν ἀερίων ἅτινα παράγονται ἐκ τῆς τήξεως τοῦ κη-

ροῦ καὶ τῆς ἀποσυνθέσεως αὐτοῦ, ἀπαιτεῖται ὑψηλὴ θερμοκρασία, τὴν ὁποίαν πολὺ καταβιβάζομεν φυσῶντες τὴν φλόγα ὀλίγον ἰσχυρῶς.

ΛΥΣΙΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ἀπονίπτομαι τὰς χεῖρας.

Οἱ ἀρχαῖοι, θέλοντες νὰ ἀποδείξωσι δι' ὁρατοῦ τινος σημείου, ὅτι δὲν μετέσχον ἀπρεποῦς τινος πράξεως, ἢ καὶ φόνου, συνείθιζον νὰ πλύνωσι τὰς χεῖρας ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ λαοῦ. Τοῦτο μεταφορικῶς ἐσήμαινε ὅτι εἶχον τὰς χεῖρας ἀγνὰς, ὅτι ἦσαν ἀθῶοι. Ἐντελῇ παράστασιν τῆς συνηθείας ταύτης περιέχει τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἀφηγούμενον τὴν ἀκουσίαν συναίνεσιν τοῦ Πιλάτου εἰς τὴν καταδίκην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Τί ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε.»

Ἐκ τῆς συνηθείας ταύτης προήλθεν ἡ παροιμιώδης χρῆσις τῆς φράσεως ἀπονίπτομαι τὰς χεῖρας, ἐχούσης οἷαν ἔννοιαν αἱ κοιναὶ ἐκφράσεις, «δὲν εἰμαι ἔνοχος», «δὲν ἀναλαμβάνω καμμίαν εὐθύνην», «οὐδὲν πρὸς ἐμέ.»

A. Σ. Β.

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ἄσμα συναριθμεῖται μεταξὺ τῶν ἀρίστων προϊόντων τῆς δημόδους μουσῆς διὰ τὸ ὑψηλὸν τῶν εἰκόνων καὶ τὴν θαυμάτην μεγαλολίαν καὶ περιπάθειαν αὐτοῦ. Καὶ τοι δὲ τινες ἐθεώρησαν τοῦτο ἄηθες καὶ ξενότροπον καὶ πρὸς τὰς ἰδέας καὶ τὴν ποιήσιν τῶν βορείων λαῶν συμφωνότερον, οὐδὲν ἦττον ὅμως εὐχερῶς διαγινώσκαι ἕκαστος τὴν γνησίαν ἑλληνικὴν αὐτοῦ ἔμπνευσιν, ἐκ τοῦ ζωηρότατα ἐκδηλουμένου αἰσθηματος τῆς πρὸς τὴν ζωὴν ἀγάπης, ὅπερ ὁμοίως καὶ πολλὰ ἕτερα δημοτικὰ ἄσματα ἐκφράζουσι, καὶ ἐκ τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ ζοφεροῦ ἰππέως, τοῦ ἀνηλεοῦς τῶν ψυχῶν ἀπαγῆς Χάρου, τῆς ἀναλόγου εὐρίσκουσαν ἐν πολλοῖς μυρολογίοις. Τὸ προκείμενον ἄσμα μετεφράσθη εἰς πλείστας ἐυρωπαϊκάς γλώσσας, καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν ἐμμέτρως ὑπὸ τοῦ περικλεοῦς Γκαίτε, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ φιλέλληνος Γερμανοῦ Θειροῦ ἀπεικόνισεν ἐπιτυχῶς ἐν ἰδίῳ πινάκι τὴν περιγραφομένην ἐν αὐτῷ σκηνήν.

II.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Ο ΧΑΡΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΘΑΜΕΝΟΙ

Γιατ' εἶναι μαῦρα τὰ βουνὰ καὶ στέκουν βουρκομένα;
μὴν ἀνεμος τὰ πολεμᾷ, μὴνὰ βροχὴ τὰ δέρνει;
Κι' οὐδ' ἀνεμος τὰ πολεμᾷ, κι' οὐδὲ βροχὴ τὰ δέρνει,
μόνε διαβαίνει ὁ Χάροντας μὲ τοὺς ἀποθαμένους.
Σέρνει τοὺς νιοὺς ἀπὸ μ'προστά, τοὺς γέροντας κατόπι,
τὰ τρυφερά παιδόπουλα 'ς τὴν σέλλ' ἀραδιασμένα.
Παρακαλοῦν οἱ γέροντες, τ' ἀγῶρια γονατίζουν·
—«Χάρε μου, κόνεψ' εἰς χωρὶδ, κόνεψ' εἰς κρύα θρύσι,
νὰ πιοῦν οἱ γέροντες νερό, κι' οἱ νιοὶ νὰ λιθαρίσουν,
καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα νὰ μάσουνε λουλούδια.»
—«Κι' οὐδ' εἰς χωρὶδ κόνεψ' ἡ γῶ, κι' οὐδὲ 'ς κρύα θρύσι·
ἔρχοντ' ἡ μάκαις γιὰ νερό, γνωρίζουν τὰ παιδιὰ των,
γνωρίζονται τ' ἀνδρόγυνα καὶ χωρισμοὺς δὲν ἔχουν.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Πρὸ πολλῶν αἰῶνων φαντάζονται οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἡ εὐτυχία εἶνε μέγας λίθος πολύτιμος, ὃ δὲ ποῖος εἶνε ἀδύνατον νὰ εὐρεθῇ, καὶ ζητεῖται πάντοτε ἄνευ ἐλπίδος. Ἀλλ' ὅχι· ἡ εὐτυχία εἶνε μᾶλλον μωσαϊκὸν συγγεμένον ἐξ ἀπείρων μικρῶν λίθων, οἱ ὅποιοι καθ' ἑαυτοὺς μὲν μικρὰν ἔχουσιν ἀξίαν, ἀλλ' ἐνούμενοι ὁμοῦ καλλιτέχνως, ἀποτελοῦσι χάριν σύνολον. Ὅταν κατορθώσῃ τις νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς στιγμαίας ἀπολαύσεις, αἱ δὲ οὐρανὸς ἀποστέλλει εἰς πάντας, ἡ ζωὴ καθίσταται εὐχάριστος. Διατί νὰ ἀτενίζωμεν πάντοτε μακρὰν πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ἐνῶ ὑπάρχουσι τόσα ὥραϊα ῥόδα εἰς τὸν κήπον, ὃν κατοικοῦμεν; Κατ' ἐμὲ ἡ αἰτία δι' ἣν δὲν εὐρίσκομεν τὴν εὐτυχίαν, εἶνε ἴσως διότι τὴν ζητοῦμεν. (Mme de Girardin.)

* * * Μετὰ τοὺς ἀδάμαντας, ἡ κρίσις εἶνε τὸ σπανιώτατον τῶν κειμηλίων. (La Bruyère.)

* * * Μὴ διψᾷς μεγάλων ἔργων, ἡ ὀρθότερον εἰπεῖν μὴ ἀποκάλει ἔργα μεγάλα τὰ πολύκοτα καὶ κατ' ἐπιφάνειαν λάμποντα. Ἀληθῶς μέγας ἐστὶν ὁ ὠφέλιμος ἄνθρωπος· τὸ δ' ἀγαθὸν, ὅπερ σὺ ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας σου παρήγαγες, ἀποτελεῖ τὸ μόνον καὶ ἀληθὲς μεγαλεῖόν σου. (Zschokke.)

* * * Ἄν ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσω τὴν ζωὴν μου, γινώσκων ὅσα τώρα γνωρίζω, δὲν θὰ ἐζήτην τὴν εὐτυχίαν, διότι ἤξεύρω ὅτι δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ θὰ ἐζήτην ἐπιμόνως τὴν ἀφάνειαν καὶ τὴν σιωπὴν, τὰς δύο θεοτήτας αἵτινες φυλάττουσι τὸ κατώφλιον τῶν εὐτυχιῶν. (Lamartine.)

* * * Ὁ ληστής σὲ δολοφονεῖ μὲ τὴν μάχαιραν· ὁ συκοφάντης μὲ τὴν γλῶσσαν. Ποία διαφορά ὑπάρχει μετὰ τῶν δύο τούτων; Μία καὶ μόνη· Ὁ ληστής χρειάζεται ἀνδρίαν, ἐν ᾧ ὁ συκοφάντης εἶνε ἀνάνδρος.

* * * Ὁ τόπος τότε διοικεῖται καλῶς, ὅταν τὰ μὲν ξίφη ᾔνε κεκαλυμμένα ὑπὸ σκωρίας, τὰ δὲ ἄροτρα στίλβωσιν.

Ὅταν αἱ σιταποθῆκαι ᾔνε πλήρεις καὶ τὰ δεσμωτήρια κενά.

Ὅταν οἱ ἄρτοποιοὶ ἐποχῶνται ἐπὶ πολυτελοῦς φορείου, οἱ δὲ ἱατροὶ περιπατῶσι πεζοί.

Ὅταν τῶν μὲν νῶν αἱ κλίμακες ᾔνε κατετριμμένα, τῶν δὲ δικαστηρίων πλήρεις χόρτου. (Κινεζικὸν ἀπόφθεγμα.)

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οἰκιακὴ χρῆσις τῆς ἀμμωνίας.

Εὐχρηστοτάτη εἰς πάντα καθαρισμὸν εἶναι ἡ ἀμμωνία εἰς ὑγρὰν κατάστασιν, ἡ δὲ εὐθηνῇ αὐτῆς τιμὴ προσθέτει οὐχὶ ὀλίγον εἰς τὰ πλεονεκτήματά της. Ἐξαλείφει πᾶσαν κηλίδα, κυρίως δὲ ποιοῦνται χρῆσιν αὐτῆς εἰς καθαρισμὸν τῶν μαύρων μαλλίνων ὑφασμάτων, τῶν ὁποίων

ἀποκαθιστᾷ ζωηρότερον τὸ χρῶμα, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἀμυροὶ τὸ τῶν βαμβακερῶν.

Αἱ ἀκαθαρσίαι καὶ αἱ κηλίδες τῶν κατόπτρων καὶ τῶν βέλων ἐξαλείφονται εὐκολώτατα διὰ πανίου ἐμβραχέντος εἰς ἀμμωνίαν.

Εὐκολώτατα ἐπίσης καθαρίζονται αἱ ἐλαιογραφίαι καὶ αἱ κεχρωματισμέναι θύραι καὶ τὰ παράθυρα. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ἐν τεμάχιον φλανέλλας εἰς τὸ ὅποιον, ἀφ' οὗ βραχὴ μὲ θερμὴν σαπωνάδα, νὰ προστεθῇ μικρὰ ποσότης ἀμμωνίας.

Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη εἴτε εἰς γάστρας εἴτε καὶ εἰς τὴν γῆν, προσλαμβάνουσιν ἑκτακτον ἀκμὴν καὶ ζωηρότητα ὅταν ποτίζωνται δι' ὕδατος περιέχοντος δέκα ἢ δώδεκα σταγόνας ἀμμωνίας ἀνὰ ἐκάστην ὡκῆν.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Διατήρησις πασσάλων καὶ λοιπῶν ξύλων.

Ὁ ἄνθρωξ εἰς τὴν συνήθη θερμοκρασίαν εἶναι ἀναλλοίωτος ἐν τῇ μετὰ τοῦ αἵρος ἐπαφῇ. Ἐκ τούτου ἐννοεῖ ἕκαστος τὸν λόγον, δι' ὃν ἡ μελάνη καὶ αἱ μελανοὶ χρώματος εἰκόνες, τῶν ὁποίων τὸ χρῶμα κυρίαν βάσιν ἔχει τὸν ἄνθρακα, διατηροῦνται πάντοτε ζωηραὶ καὶ ἀμετάβλητοι, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ χειρόγραφα, τὰ ἀνακαλυφθέντα εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Ἡρακλείου. Πάντες δὲ οἱ χαρακτῆρες τούτων εἶναι λίαν εὐδιάκριτοι, ἂν καὶ παρῆλθον ἑκτοτε περίπου δύο χιλιάδες ἐτῶν, διότι ἐχαράχθησαν διὰ μελάνης, ἥτις ἦτο μίγμα ἄνθρακος καὶ ὕδατος κομμώδους.

Ὁ ἄνθρωξ διαμένει ἀναλλοίωτος ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους καὶ διὰ τοῦτο συνειθίζουσι νὰ καίωσι τὴν ἐπιφάνειαν τῶν μεγάλων δοκῶν, τὰς ἄκρας τῶν πασσάλων καὶ τῶν λοιπῶν ξύλων, τὰ ὅποια πρόκειται νὰ μένωσιν ἐπὶ πολὺ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους ἢ τοῦ ὕδατος. Οἱ ἀρχαῖοι ἐγίνωσκον καλῶς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διατηρήσεως τῶν ξύλων ἐντὸς τοῦ ἐδάφους, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐξῆς παραδείγματα, διότι ἐξάγοντες ἐκ τοῦ ἐδάφους τοὺς πασσάλους τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ, παρετήρησαν ὅτι ἦσαν ἐν πλείστῳ μέρει ἐξηθροσμένοι. Πρὸ ἐβδομήκοντα περίπου ἐτῶν εὗρον εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν πλῆθος πασσάλων εἰς τὴν κοίτην τοῦ Ταμίσου ποταμοῦ κεχωσμένων εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ὁ Τάκιτος ἀναφέρει ὅτι οἱ Βρετάνοι ἐνέβαλον αὐτοὺς, ἵνα ἐμποδίσωσι τὴν διάβασιν τοῦ Καίσαρος. Οἱ πάσσαλοι οὗτοι ἦσαν εἰς καλλίστην κατάστασιν καὶ πολὺ ἀκόμη ἀντεῖχον κατὰ τὴν ἐξόρυξιν, διότι ἦσαν ἀρκούντως κεκαυμένοι κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν. Ἄν δὲ δι' ἀσφάλτου ζεύσεως ἔτι ἐπιχρίσωμεν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κεκαυμένου ξύλου, ἡ διατήρησις αὐτοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἶναι ἔτι ἀσφαλεστέρα.¹

1. Ταμίον ἐπιστ. γνῶσις, ὑπὸ Α. Κωνσταντινίδου.